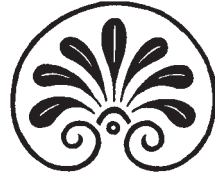

DET
DANSKE
INSTITUT
I ATHEN

Beretning for perioden
1. januar 2004 til 31. december 2006

*En hjertelig tak
til Ny Carlsbergfondet,
der har dækket omkostningerne
til fremstilling og trykning
af denne beretning.*

Indhold

5	Forord
7	Vedtægter
9	Bestyrelse og personale
11	Økonomi
12	Fysiske rammer og faciliteter
15	Biblioteker Det Nordiske Bibliotek; nichebiblioteker
17	Dagbog 2004; 2005; 2006
37	Minoan Seminar
43	Feltprojekter Chalkis; Kalydon; Zea Harbour Project; Pilion Cave Project
57	Publikationer, kongresser og andet videnskabeligt arbejde
62	Undervisning/ekskursioner
64	Stipendiemuligheder
65	Servicefunktioner Grupperes besøg på Institutet
70	Besøgende i gæstehusene
75	Kronik <i>Asklepios-helligdommen på sydskrænten af Athens Akropolis</i> - <i>det genfundne tempel</i> ved vicedirektør Jesper Tae Jensen

Forord

Det Danske Institut i Athen ønsker med nedenstående beretning på en gang at sige tak til og aflægge regnskab over for de ministerier, institutioner, fonde og mennesker, der i den pågældende periode har bidraget til, at Instituttet har kunnet opfylde sit formål, sådan som det er beskrevet i Instituttets vedtægter.

Instituttet indfrier, som andre lignende institutioner, sit formål i et dobbelt greb. Dels skal instituttet være et sted, hvor danske forskere og kunstnere får optimale muligheder for at studere og samle inspiration til deres arbejde i frugtbart samarbejde med andre ikke-danske forskere og kunstnere, dels skal instituttet være rammen for en præsentation af dansk forskning, kultur og kunst på en international scene. Beretningen viser, hvordan dette er sket i perioden 1. januar 2004 - 31. december 2006 og er som sådan nødvendigvis retrospektiv. Men beretningen skal også gerne have et fremadrettet sigte forstået på den måde, at man i Danmark kan se, hvilke muligheder der er ved et ophold, en konference eller en præsentation på Instituttet.

Det Danske Institut har gennem sin placering, sine smukke og funktionelle bygninger og danske og græske myndigheders velvilje og gennem de omtalte aktiviteter kunnet etablere sig som et velkendt mødested for dansk og græsk videnskab, kultur og kunst i Athen; men bestyrelse, ledelse og medarbejdere har også en ambition om at blive bedre kendt i Danmark. Ovid omformulerede et udsagn af Epikur til: *Bene vixit qui bene latuit* eller på dansk *Den har levet vel som har levet i lykkelig ubemærkethed*. Det er ikke en målsætning vi hylder, og vi håber, at beretningen kan medvirke til det modsatte.

Bodil Due
Bestyrelsesformand

Vedtægter

De foreløbige vedtægter for den selvejende institution, Det Danske Institut i Athen (DIA), blev officielt godkendt af Undervisningsministeren den 28. august 1992. Den 1. april 1997 overgik tilsynet med Instituttets virksomhed til Forskningsministeriet. De endelige vedtægter godkendtes af Forskningsministeren den 8. januar 1999. Efterfølgende korte sammenfatning kan tjene som illustration af vedtægternes karakter og Instituttets virksomhed:

Instituttet er en almennyttig, selvejende institution, som har til formål:

- at bevare og videreudvikle de kulturelle bånd, der består og knyttes mellem Danmark og Grækenland - samt mere specifikt
- at fremme forskning, undervisning og kulturformidling inden for Grækenlands og Middelhavslandenes arkæologi, historie, sprog, litteratur, billedkunst, arkitektur og kulturtraditioner.

Følgende institutioner indstiller hver et medlem til Instituttets bestyrelse: Undervisningsministeriet (UVM), Kulturministeriet (KM), Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (VTU), Udenrigsministeriet (UM), Københavns Universitet (KU), Aarhus Universitet (AU), Syddansk Universitet (SDU), Nationalmuseet (NM) og Akademirådet (AR). Endvidere er den til enhver tid siddende danske ambassadør i Athen, ex officio, medlem af bestyrelsen.

Direktøren ansættes af bestyrelsen. Aftale om direktørpostens besættelse og finansiering indgås mellem Nationalmuseet, Københavns Universitet, Syddansk Universitet og Aarhus Universitet og Instituttets bestyrelse. Aftalen godkendes af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Instituttet følger i øvrigt de almindelige regler for statsinstitutioners

virksomhed, og direktøren var i beretningsperiodens første år ansvarlig overfor Undervisningsministeriet. Instituttet etableredes for en 5-årig forsøgsperiode. Ved dennes udløb, 1. april 1997, fik Det Danske Institut status af permanent institution under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Instituttet er i skrivelse af den 7. marts 1992 af det græske udenrigsministerium anerkendt som “The Danish Institute at Athens for Classical Studies, Archaeology and Cultural History”.

Den 13. februar 2004 lå Det Danske Institut begravet i sne. Billedet blev da også motivet på Instituttets julekort i 2004.

Bestyrelse og personale

Instituttets bestyrelse bestod den 1.1. 2004 af Henning Lehmann (UVM) afløst den 01.08. 2004 af Finn Jorsal, Carsten U. Larsen (NM), Minna Skaft Jensen (VTU) afløst den 1.8. 2006 af Vincent Gabrielsen, Annette Rathje (KU), Jeppe Aagaard Andersen (AR) afløst den 1.8. 2006 af Jette Vohlert, Nina Sindbjerg Hoboldt (KM), Poul Pedersen (SDU), Bodil Due (AU), Lisbeth Dreyer Rubinstein (UM) afløst den 1.8. 2004 af Otto Schepelern, Hans Grunnet (Ambassaden i Athen) afløst den 1.1 2005 af Niels Henrik Sliben.

Ved Henning Lehmanns aftrædelse overtog Bodil Due posten som formand, mens Carsten U. Larsen, som noget nyt i bestyrelsen, blev udpeget som næstformand.

I 2004 afholdtes 3 møder i bestyrelsen, 2.4. i Athen, 19.11. og 6.12. i København

I 2005 afholdtes 2 møder i bestyrelsen, 8.4. i Athen, 11.11. i København

I 2006 afholdtes 2 møder i bestyrelsen, 7.4. i Athen, 17.11. i København

Instituttets personale bestod i 2004, 2005 og 2006 af Erik Hallager, direktør; Jonas Eiring, vicedirektør (indtil 31.1. 2004) afløst af Jesper Tae Jensen den 15.3. 2004, Panagioti Goula, afdelingschef for kulturelle anliggender (indtil 31.12. 2005), Birgitte Kofoed Fudas som akademisk medarbejder (i 2006), Hanna Lassen, sekretær, Lone Simone Simonsen, sekretær, Sine Riisager, sekretær for kulturelle anliggender (indtil den 31.12. 2005), Xenia Christensen, bogholder (indtil den 30.4. 2004) afløst af Lone Gad Pliarinou den 1.5. 2004. Herudover: 2 damer à 25 timer ugentligt til Institutet (H14 og H14A) og gæstelejlighederne (H12), 1 dame à 10 timer ugentligt til studenterlejligheden i Parthenonos 22 og 1 dame à 4 1/2 time ugentligt til direktørlejligheden.

Tilknyttet Instituttet er ligeledes lederne af Instituttets igangværende feltprojekter

Dr.phil. Søren Dietz (Rhodos, Chalkis og Kalydon) siden 1992

Mag.art. Bjørn Lovén (Zea Harbour Project) siden 2001

Mag.art. Niels H. Andreasen (Pilion Cave Project) siden 2005

Som noget nyt har Det Danske Institut i perioden haft to praktikanter udsendt fra Københavns Universitet

1.9. – 31.12. 2004 Tanja Grabbert, Nygræsk

1.3. – 3.6. 2006 Anja Katarina Wiinblad Jepsen, Nygræsk

Økonomi

Udgifter til Instituttets drift afholdtes via årlige bevillinger fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling samt en mindre bevilling fra Undervisningsministeriet. Kulturministeriet har ydet tilskud til kulturelle arrangementer efter ansøgning. Statens Humanistiske Forskningsråd har støttet udgivelsen af Instituttets publikationer.

Direktøren aflønnedes af Aarhus Universitet. Vicedirektøren aflønnedes af Aarhus Universitet, Nationalmuseet, Syddansk Universitet (institutt delen) og Carlsbergfondet (forskningsdelen) for Jonas Ejnings vedkommende, mens Jesper Tae Jensen er ansat på 20 timer ugentligt finansieret af de to universiteter og Nationalmuseet. Afdelingslederen for kulturelle anliggender og dennes sekretær aflønnedes af Eleni Nakou Fonden. Hovedparten af aflønningen til den akademiske medarbejder i 2006 skete gennem AF.

Instituttets projekter har i perioden 2004–2006 opnået eksterne økonomiske tilskud fra følgende: Carlsbergfondet, Ny Carlsbergfondet, Generalkonsul Gösta Enboms Fond, Eleni Nakou Fonden, Statens Humanistiske Forskningsråd, Kunststyrelsen, Institute for Aegean Prehistory, J.F. Costopoulos Foundation, Nationalmuseet, H.C. Andersen 2005 Fonden, Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond, Politiken-fonden, Nordea Danmark-fonden, Hielmstjerne-Rosen-croneske Stiftelse, Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorcks Fond, Den Faberske Fond, G.E.C. Gads Fond, H.P. Hjerl-Hansen Mindefondet, Langgaard-Fonden, MD Foods og Carlsberg Bryggerierne.

Fysiske rammer og faciliteter

Ved oprettelsen i 1992 flyttede Det Danske Institut ind i lejede lokaler i Kavalotti 5 i Koukaki kvarteret. Den 2. april 1993 blev Instituttets nye domicil, Herefondos 14 i Plaka indviet.

Instituttet råder pr. 31. december 2006 over følgende lokaliteter:

1. Ejendommen Herefondos 14 i Plaka. Anskaffet i september 1992, indviet 2. april 1993. Gave fra Carlsbergfondet
2. Naboejendommen Herefondos 12. Anskaffet i juni 1995 og ved hjælp af et rentefrit lån fra Undervisningsministeriet indrettet til gæstehus. Gave fra Carlsbergfondet.
3. Et auditorium med tre kontorer ovenpå i Herefondos 14A. Grundstykket var en gave fra Carlsbergfondet, mens selve bygningen var skænket af Velux Fonden af 1981. Indviet i år 2000.
4. En lejet lejlighed i Parthenonos 22 med fire værelser.
5. En fjerdedel af Det Nordiske Bibliotek, Kavalotti 7.
6. Ejendom til Kalydon-udgravningerne i Evinochori. Skænket af Ny Carlsbergfondet i 2005.

Følgende funktioner rummes nu i Instituttets kompleks i Plaka:

Kontorer: Sekretæren (med frontpagaver) har det store kontor i stueetagen Herefondos 14, hvor der desuden fremlægges tidsskrifter, brochurer, fagblade, m.m. til orientering for gæsterne. Direktør, akademisk medarbejder og bogholder, på 1. sal Herefondos 14, vicedirektør og sekretær samt rum til bogproduktion over auditoriet. Det lille konferencebord på 2. sal anvendes til interne møder, til servering for gæster og en gang hver anden måned af en gruppe græske filosoffer.

Auditoriet med plads til mellem 80 og 100 personer er et meget stort aktiv for Instituttet. Det er naturligvis vigtigt for alle de aktiviteter Instituttet gennemfører såvel i videnskabelig som kulturel sammenhæng, men derudover har det vist sig, at det er en facilitet, som mange

Ved Det Nordiske Biblioteks 10-års jubilæum i oktober 2005 dannede auditoriet på Det Danske Institut ramme om fire festforelæsninger repræsenteret af en forsker fra hvert af de nordiske lande. For Danmark talte dekan, dr.phil. Bodil Due. På billedet ses den danske ambassadør Niels Henrik Sliben adressere forsamlingen på de fire nordiske ambassadørers vegne. På væggene hænger fotografierne fra Mette Perregaards udstilling "Solbilleder - en fotografisk rejse med H.C. Andersen fra Rom til Konstantinopel".

ikke råder over, hvorfor vi ofte har haft mulighed for at hjælpe andre. Således har følgende institutter i 2004-2006 anvendt Instituttets auditorium til deres årsmøder: Det Hollandske Institut, Det Irske Institut, Det Belgiske Institut, Det Norske Institut og Det Canadiske Institut. Desuden har Det Hollandske og Det Svenske Institut anvendt auditoriet til udstillinger og koncerter. Auditoriet anvendes også flittigt af Den Skandinaviske Kirke i Piræus til gudstjenester, filmaftener og foredragsaftener. Instituttet har ligeledes ved flere lejligheder stillet auditoriet og/eller andre faciliteter til rådighed for Den Danske Ambassade. Ud over at kunne hjælpe vore udenlandske kolleger og skandinaviske samarbejdspartnere har Instituttet også været rammen om flere rent græske begivenheder i form af musikaftener, bogpræsentationer o.a. Dette er i høj grad med til at gøre Det Danske Institut kendt og styrke dets anseelse udadtil.

Arkiv/studierum. Rummet ud mod gaden i stueetagen i Herefondos 12 fungerer som arkivrum. Det er primært beregnet til brug for

Instituttets arkæologiske undersøgelser, med plads til ”dagbøger”, felt-notater, arkitektur- og udgravningsplaner samt billedarkiv. Dette rum fik internetadgang i 2005.

IT faciliteter. I efteråret 2004 udskiftedes de hidtidige ISDN linier med tidssvarende og hurtigere ASDL linier, som senere også førtes til arkiv/studierum samt gæsteboligen i Herefondos 12.

Nichebiblioteker. Instituttet har et bibliotek med håndbøger m.m. i konferencerummet på 1. sal i Herefondos 14. Desuden findes der et bibliotek i opholdsstuen i gæstehuset Herefondos 12 med diverse ord-bøger, dansk litteratur, kunstbøger og standardværker om klassisk græsk arkitektur, skulptur og keramik samt et lille repræsentativt udvalg af antikke forfattere.

Gæsteboliger. På 1. og 2. sal i Herefondos 12 er der indrettet tre lejligheder til forskere og kunstnere med længerevarende ophold i Athen. I de fælles opholdsrum blev der i 2005 opstillet computer med internetadgang og printer. Endvidere findes der fire værelser i gæstelejligheden Parthenonos 22 til yngre forskere og kunstnere samt studerende. Også her findes der siden 2005 computer med internetadgang.

Det kan hertil føjes, at der er udtrykt et stærkt ønske fra udøvende kunstnere – musikere, malere, billedhuggere, kunsthåndværkere *et al.* om at få stillet hhv. et musikværelse og atelier til rådighed i Athen. Det har endnu ikke været muligt at imødekomme et sådant ønske inden for de beskrevne fysiske rammer. Der arbejdes imidlertid på at anskaffe sådanne faciliteter på et velegnet sted.

Direktøren har i hele perioden boet til leje i en lejlighed på 3. sal i Propylaion 30 tæt ved østskråningen af Philopappos-højen.

I 2005 forærede kunstneren Peter Brandes Instituttet sine seks nye stik over H.C. Andersens eventyr. De hænger nu på auditoriets ene langvæg. I 2006 skænkede billedkunstneren Kirsten Mus Instituttet en pithos, som nu står fremme i frontkontoret.

Biblioteker

Det Nordiske Bibliotek

Bygningen i Kavalotti 7, som rummer Det Nordiske Bibliotek, stod færdig i juli måned 1995, hvor overførsel af bøger fra Det Svenske Institut blev påbegyndt. I september kunne biblioteket åbne for brugerne og den 20. oktober foregik den højtidelige indvielse under overværelse af tre undervisningsministre og en statssekretær fra de nordiske lande samt af den græske undervisningsminister Georgos Papandreou. Der er ansat en bibliotekar og en assistent, begge på fuld tid. Omkostningerne dækkes via institutternes driftsbevillinger.

Biblioteket er åbent mandag til fredag: 09.00-19.00. Forskere og studerende fra de nordiske lande kan få udleveret nøgle og elektronisk adgangskort, således at man kan anvende biblioteket uden for de officielle åbningstider.

I 1999 blev Det Nordiske Bibliotek tilsluttet biblioteksdatabase ARGO, som en lang række forskningsbiblioteker i Athen deltager i. Græske bogtitler er alle indkodet i forskningsbibliotekers base, mens kun fem biblioteker har fået deres internationale bøger indlæst. Det er Den Amerikanske Skole, Det Franske Skole, Den Britiske Skole, Den Italienske Skole og Det Danske Institut.

Det Danske Institut abonnerer på ca. 50 af bibliotekets tidsskrifter, og Instituttet tilførte i perioden 2004-2006 biblioteket 287 nye bøger. Biblioteket rummer nu ca. 42.000 bind og 470 tidsskrifter.

Den 20. oktober 2005 fejrede Det Nordiske Bibliotek sit 10 års jubilæum. Det skete over to dage. På selve jubilæumsdagen holdt biblioteket åbent hus og præsenterede sin Kavafis samling og udstillede gamle udgaver af antikke forfattere. På andendagen var Det Danske Institut rammen for en række festforelæsninger, hvor en forsker fra hver af de nordiske lande fremlagde forskningsresultater opnået gennem studier

på biblioteket. Danmark var repræsenteret ved dr.phil. Bodil Due. Dagen afsluttedes med en storslået reception skænket af de nordiske ambassader.

I 2005 kunne Det Danske Institut med Ny Carlsbergfondets tilladelse udlåne tre Peter Brandes værker til Det Nordiske Bibliotek. De udsmykker nu vægen på første sal over bibliotekets søgemaskiner.

Håndbogssamlinger og Nichebiblioteker

Udover Det Nordiske Bibliotek har de nordiske institutter samlinger af standardværker og håndbøger, som bruges i det daglige arbejde. Endvidere opbygger institutterne løbende nichebiblioteker med bl.a. litteratur fra og information om de enkelte lande. Det Danske Institut registrerede i 2004–2006 103 bøger og serier inden for denne kategori. Flest indkom som gaver til Institutet. Blandt gaverne skal særligt fremhæves de græske Loeb-udgaver skænket af Greek Dances Theatre “Dora Stratou”, bøger fra Onassis-fonden, det græske kulturministerium og Ny Carlsberg Glyptoteket samt bøger fra den danske kunstner Maja Lisa Engelhardt.

Væggen over Det Nordiske Biblioteks søgemaskiner prydes af Peter Brandes stik.

Dagbog for 2004-2006

2004 var Olympiadeåret i Grækenland, hvilket også kunne mærkes på Det Danske Institut, hvor der var livlig aktivitet i den ellers lukkede august måned. For det første var auditoriet og gæsteboligen i Herefondos 12 udlejet til Den Skandinaviske Kirke, som afholdt kirkecafé under OL, mens Instituttet i det store kontor afholdt en plancheudstilling om de antikke olympiske lege og deres genopdagelse. Udstillingen blev åbnet af ambassadør Hans Grunnet, og blandt gæsterne var kronprins Frederik og kronprinsesse Mary. Udstillingen blev genåbnet i auditoriet under de para-olympiske lege i september måned.

- 15. feb. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
 - 18. feb. Filmaften ved pastor Klaus Frisman.
 - 24. feb. Koncert for piano og sang med nyere danske og græske komponister. Piano: Maro Frangouli. Sang: mezzosopran Anna Mouzaki.
 - 25. feb. Holberg-seminar ved Maria Berg Brise om keramikstudier fra Halikarnassos-udgravningerne.
 - 15. mar. Koncert med hovedsageligt danske sange med det danske ensemble *ConTakt*.
 - 16. mar. Minoan Seminar.
 - 26. mar. "Greek temples in the Black Sea region – fact and fiction" Forelæsning på engelsk ved centerleder, mag.art. Pia Guldager Bilde.
 - 31. mar. Koncert med ny dansk og græsk musik med *Copenhagen Saxophone Quartet*.
-

-
2. apr. Årsmøde
Årsrapport og orientering om danske forskningsaktiviteter i Grækenland ved direktør, dr.phil. Erik Hallager.
Forelæsning på engelsk ved professor, dr.phil. Henning Lehmann, "Greek and barbarian. Orthodox and heretic. The "Emperor's Church" and the churches of the nations - observations on the history of the "Middle East" in the early Middle Ages".
Musikalsk indslag med *Copenhagen Saxophone Quartet*.
Reception.
3. apr. Ekskursion til Marathon for de indbudte danske gæster. Forberedelserne til OL blev studeret og de arkæologiske udgravninger blev præsenteret af vicedirektør Jesper Tae Jensen og direktør Erik Hallager.
28. apr. "The Zea ship-sheds – architecture and function". Forelæsning på engelsk ved udgravningsleder, mag.art. Bjørn Lovén.
29. apr. Minoan Seminar.
8. maj Klassisk musik af græske og udenlandske komponister opført af lærere og afgangselever fra musikskolen "Athens musiksel-skab".
9. maj Klassisk musik med elever fra Monachos musikskole.
10. maj Erik Hallager aflægger sammen med direktørerne for de øvri-ge udenlandske skoler en beretning om Instituttets feltaktivi-teter for den græske kulturminister og hans embedsmænd.
17. maj Minoan Seminar.
26. maj Koncert med musik af de danske komponister Rued Langgaard og Poul Schierbeck. Violin: Hanne Askou. Piano: Berit Juul Rasmussen.
27. maj Det Canadiske Institut afholder årsmøde i auditoriet.
-

Kronprins Frederik og kronprinsesse Mary besøger udstillingen "De antikke olympiske lege" i august 2004.

- 1. juni International jazzfestival med deltagelse af *Uffe Steens Trio*. Arrangementet fandt sted på Technopolis (Gazi) i Athen.
- 2. juni Koncert på Det Danske Institut med *Uffe Steens Trio*.
- 14. juni Søren Kierkegaards *En forførelers dagbog* på cd. Præsentation på græsk ved skuespiller Kostantinos Themelis. (Engelsk oversættelse af indlægget blev uddelt).
- 17. juli Minoan Seminar på Kreta.
- 23. juli Minoan Seminar på Kreta.
- 11. aug. Åbning af udstillingen *De antikke olympiske lege* i anledning af de moderne Olympiske Lege. (11. - 29. august).

I 2004 gennemførte kulturafdelingen et program "Bridges between Women Artists", hvor der blev bygget bro mellem danske og græske kvindelige kunstnere inden for musik (komposition), billedkunst med malerier af Jytte Loehr og keramiske skulpturer af Maria Petratos samt poesi. Billederne her er fra poesifestivalen, hvor danske digtere blev præsenteret og deres digte fortolket på græsk af græske kolleger. Øverst ses Narcisa Vucina og Athina Papadaki og nederst Katerina Angelaki-Rooke sammen med Inger Christensen.

-
27. aug. Instituttet guider Dronning Margrethe og Prins Henrik på Akropolis ved lektor, dr.phil. Poul Pedersen.
17. sep. Genåbning af udstillingen *De antikke olympiske lege* i anledning af de para-olympiske lege. (17. – 28. september).
29. sep. Præsentation af Monographs V, *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean. Acts of an International Colloquium at the Danish Institute in Athens*. Korte foredrag af redaktørerne, museumsinspektør, mag.art. John Lund og ph.d. Jonas Eiring.
30. sep. Koncert med et udvalg af Rued Langgaards sange (1 ur-opførelse) med norsk tekst og Edvard Grieg sange med dansk tekst. Gunn K. Aune, sopran, akkompagneret af Maro Frangouli på piano.
1. okt. Minoan Seminar.
- 5.-16. okt. Ph.d-seminar: The Nordic Graduate School in Archaeology: “Dialogues with the Past. Visual, Textual and Material Expressions. The Relationship between Images, Texts and Material Culture” under ledelse af professor, fil.dr. Anders Andrén og docent, dr.phil. Lise Hannestad.
12. okt. Åbning af udstillingen *Light, Earth and Fire* – en udstilling med malerier af den danske kunstner Jytte Loehr og keramiske skulpturer af den græske kunstner Maria Petrattou. (13. – 25. oktober).
- 15.- 16. okt. *Voices of Danish Women Poets*. En poesifestival som introducerede de danske digtere Inger Christensen, Pia Tafdrup, Pia Juul og Narcisa Vucina. De danske digtere blev præsenteret og deres digte fortolket på græsk af de kendte græske digtere af samme generation Maria Laina, Katerina Angelaki-Rooke, Athina Papadaki og Maria Kyrtzaki.
26. okt. Filmaften ved pastor Klaus Frisman.
-

-
27. okt. Minoan Seminar.
28. okt. Foredrag ved pastor Klaus Frisman.
31. okt. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
3. nov. Det Irske Institut holder folkedans i auditoriet.
6. nov. Kazantzakis-seminar. Carlsberg-akademiet i København.
8. nov. Minoan Seminar.
11. nov. "Kalydon. The Greek-Danish Excavations in Aitolia". Foredrag på engelsk ved udgravningsleder, dr.phil. Søren Dietz.
25. nov. "The Palace of Maussollos and the Sanctuary of Apollo at Halikarnassos - according to recent Turkish-Danish excavations in Halikarnassos". Forelæsning på engelsk ved udgravningsleder, dr.phil. Poul Pedersen, Syddansk Universitet.
26. nov. *Bridges of music*. Koncert med værker af danske og græske kvindelige komponister. Koncerten blev opført af det kendte græske ensemble KELADOS. Aftenens program bestod af værker af de danske komponister Nancy Dalberg, Juliana Hodkinson, Birgitte Alsted og Hilda Sehested og de græske komponister Graciela Paraskevaidis, Aspasia Nasopoulou, Anna Mouzaki og Efi Markoulaki.
7. dec. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
- 9.-10. dec. H.C. Andersen aktiviteter i samarbejde med Goulandris-centret, ambassaderne og Kifisias kommune.
16. dec. Forlaget Adam præsenterer bogen *The photographic journeys*.
-

2005 var året for den verdensomspændende fejring af H.C. Andersens 200 års fødselsdag. Denne begivenhed kom også til at sætte sit præg på Instituttets arbejde. Afdelingschefen for kulturelle anliggender, Panagiota Goula, udarbejdede omfattende H.C. Andersen arrangementer, som gennem hele året fandt sted ikke blot i Athen, men over hele Grækenland. Rygraden i begivenhederne var en vandreudstilling *Mit Livs Eventyr*, som alle steder blev suppleret med andre indslag såsom koncerter, højtlesning af eventyrene, teater, dukketeater, danse-scener, andre udstillinger og forskellige workshops.

14.-20. jan. Seminar. Nordisk forskeruddannelseskursus i græsk epigrafik under ledelse af lektor, cand.mag. Signe Isager og professor, dr.phil. Vincent Gabrielsen.

22.-23. jan. Minoan Seminar. Internationalt kollokvium: "The Minoans in the central, eastern and northern Aegean. New evidence".

28. jan. Minoan Seminar.

20. feb. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.

23. feb. Filmaften ved pastor Klaus Frisman.

1. mar. Præsentation af programmet for fejringen af H.C. Andersen's 200 års fødselsdag.

Udnævnelse af H.C. Andersen ambassadører ved den danske ambassadør i Grækenland. Højtlesning af *En Digters Bazar* på græsk ved skuespiller Konstantinos Themelis. Musikalsk indslag: Sopranen Natasha Angelopoulou synger Robert Schuman sange med tekster af H.C. Andersen. Klaver: Nikos Christodoulou.

Reception. Venue: Benakimuseet, Piraeos 138.

6. mar. Irske forening holder folkedans i auditoriet.

7. mar. Forlaget Potamos har bogpræsentation i auditoriet.

7. mar. *Mit Livs Eventyr* - en vandreudstilling om H.C. Andersen's liv, samt hans tegninger og papirklip. Udstillingen åbnedes af

Åbning af vandreudstillingen "Mit Livs Eventyr" i Bogarkaden, Pesmazoglou 5.

H.C. Andersen ambassadøren, Niki Goulandris. Ved åbningen læste skuespiller Konstantinos Themelis 'Kejserens Nye Klæder' højt. Udstillingen fandt sted i Stoa tou Vivliou, Pesmazoglou 5.

8. mar. Dukketeater "Se! Det er Andersen" ved Emanuella Kapo-kakis teatergruppe *Prassein Aloga*.

9., 15., Teateraktiviteter for børn ved dramaturg Ioanna Kissa i Stoa
17. mar. tou Vivliou, Pesmazoglou 5.

9. mar. "The Stoa of Eumenes II: Its architectural construction and its relationship with the monuments of the South Slope of the Athenian Acropolis." Foredrag på engelsk ved Dr. Michalis Lefantzis, A' Eforia, Akropolis.

19. mar. Minoan Seminar.

19. mart. Operaarier og græsk klassisk musik. Koncert med pianisten Socrates Monahos og sopranen Maria Skarlatou.

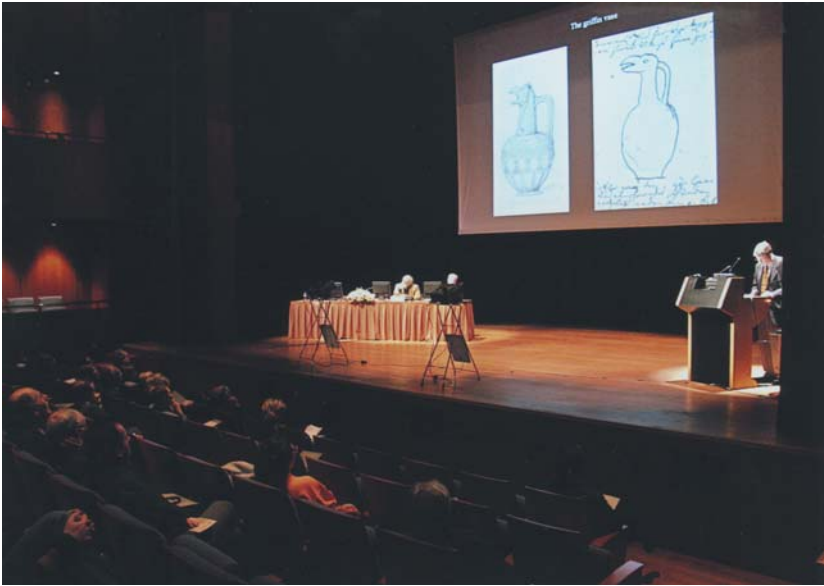
-
23. mar. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
30. mar. Ambassaden anvender auditoriet til foredrag for græsk gymnasieklasse.
- 1.-3. apr. Udstilling med H.C. Andersens papirklip på Technopolis (Gazi) D12.
5. apr. Fernisering af udstillingen *Andersen set gennem kunstnerens øjne* med danske og græske illustratører, samt skulpturer og installationer af Anita Xanthou. Højtlesning ved skuespiller Konstantinos Themelis. Udstillingen fandt sted på Politistiko Kentro *Melina*, Irakleidon 66 & Thessalonikis, Theseio.
5. apr. Det Irske Institut afholder årsmøde i auditoriet.
7. apr. Koncert med den danske kvartet *Nordlys*. Værtinde: Niki Goulandris. Nordlys kvartetten består af Christine Pryn, violin; Frederik Waage, cello; Jolson Oshiro, klarinet; Joachim Olsson, klaver. Koncerten foregik på Goulandris Naturhistoriske Museum, Levidou 13, Kifisia.
7. apr. "The Red and the Blue Eros"- Colour Symbols in Hans Christian Andersen's Fairy-Tale 'The Little Mermaid' and His First Novel 'The Improvisator' (1835). Forelæsning på engelsk ved lektor, dr.phil. Niels Kofoed, København, organiseret i samarbejde med Center for Græsk Folkemindesforskning, Athens Akademi fandt sted på Museet for Græsk Folkekunst, Kydathinaion 17, Plaka.
8. apr. Årsmøde
Årsrapport og orientering om danske forskningsaktiviteter i Grækenland ved direktør, dr.phil. Erik Hallager.
Foredrag på engelsk ved lektor, dr.phil. Niels Kofoed om "H.C. Andersen i Grækenland".
Musikindslag med det danske ensemble *Nordlys*.
Reception.
-

-
9. apr. Ekskursion til Kalydon for de indbudte danske gæster. Fundene og udgravningerne fremvises af udgravningsleder, dr.phil Søren Dietz og vicedirektør Jesper Tae Jensen.
- 12., 15., Teateraktiviteter for børn ved dramaturg Ioanna Kissa på 19., 21., Politistiko Kentro *Melina*. Irakleidon 66 & Thessalonikis, apr. Theseio.
14. apr. Teater-forestillingen “De Røde Sko”, med dukketeatergruppen Emanuella Kapokaki. Levende musik ved Dimitris Vasilakis. Baseret på H.C. Andersens eventyr af samme navn. Foregik på Politistiko Kentro *Melina*. Irakleidon 66 & Thessalonikis, Theseio.
14. apr. Minoan Seminar.
28. apr. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
4. maj Vandredstillingen *Mit Livs Eventyr* åbnes i Volos med koncert og opfølgende pædagogisk program for børn, film og højtlesning af eventyr. (4. – 26. maj).
5. maj Koncert med det danske band *Second Nature*. Bandet spillede akustisk musik inspireret af 70’er singer/songwriter tradition.
6. maj “The Danish excavation of the Maussoleion at Halikarnassos: Glass vessels from the tomb chamber of Maussollos”. Foredrag på engelsk ved Dr. Despina Ignatiadou, Det Arkæologiske Museum, Thessaloniki.
9. maj Åbning af designudstillingen *Sportrulle* – Multisport wheelchair. Studerende fra Mälardalens Högskola har designet og produceret udstillingen og multisport-kørestolene. Arrangeret af Det Svenske Institut i Athen og den svenske ambassade.
14. maj “Panorama of music of the United Europe”. Koncert med musik opført af afgangselever fra Odeion Mousikos Syndesmos Athinon.
-

-
15. maj Klassisk musik med elever fra Monachos musikskole.
16. maj Det Irske Institut afholder arrangement i auditoriet.
17. maj Den Belgiske Skole afholder årsmøde i auditoriet.
20. maj Minoan Seminar.
24. maj Det Canadiske Institut afholder årsmøde i auditoriet.
24. maj Vandreudstillingen *Mit Livs Eventyr* åbnes i Larissa med dramatisering af 'Kejserens nye klæder' og opfølgning med 'Den lille havfrue' og moderne dans (24. maj – 4. juni).
28. maj Koncert med græske og danske sange opført af det græske Nationalkonservatoriums elevkor under ledelse af Spyros Klapsis.
1. juni International jazz festival med deltagelse af det danske band *Gramski' Beat*. Begivenheden fandt sted på Technopolis (Gazi) i Athen.
1. juni Vandreudstillingen *Mit Livs Eventyr* åbnes i Veria med højt-læsning af eventyr og dukketeater og opfølgning med højt-læsning af H.C. Andersen eventyr. (1. – 20. juni).
2. juni Koncert med det danske jazz-band *Gramski' Beat*.
4. juni Vandreudstillingen *Mit Livs Eventyr* åbnes i Ioannina med oplæsning ved skuespilleren Konstantinos Themelis og teaterforestilling (4. – 20. juni).
6. juni Det Irske Institut afholder arrangement i auditoriet.
17. juli Minoan Seminar på Kreta.
30. juli Minoan Seminar på Kreta.
21. sep. Danish design: "Danish Glassart in the 20th Century".
-

Foredrag på engelsk ved Dr. Jørgen Schou-Christensen, Kunstindustrimuseet.

28. sep. Ph.d.-seminar om "Early Christianity in Roman Athens"
- 5. okt. under ledelse af professor, dr.theol. Troels Engberg Pedersen og lektor, ph.d. Anders-Christian Lund Jacobsen.
6. okt. Det Hollandske Institut afholder koncert i auditoriet.
10. okt. Åbning af udstillingen *Solbilleder - en fotografisk rejse med H.C. Andersen fra Rom til Konstantinopel* ved fotograf Mette Perregaard (11. - 30. oktober).
11. okt. Holdberg seminar om udstillingen ved fotograf Mette Perregaard.
13. okt. Danish design: "Silver and Jewellery - the rise and development through the 20th Century". Foredrag på engelsk ved Dr. Lise Funder, Kunstindustrimuseet.
20. okt. Det Nordiske Bibliotek, Kavalotti 7, Koukaki, 117 42 Athen. Åbent hus med udstilling af Kavafis-bøger og gamle udgaver af antikke forfattere.
21. okt. Forelæsninger om ny nordisk forskning i Grækenland i anledning af Det Nordiske Biblioteks 10-års jubilæum.
22. okt. Danish design: "Danish jewellery in the 20th century". Foredrag på engelsk (med simultantolkning) ved Dr. Lise Funder, Kunstindustrimuseet.
På smykkemessen i Thessaloniki i samarbejde med præfekturet i Thessaloniki.
23. okt. Kunstudstilling af græske illustrationer til H.C. Andersens eventyr. Herlev Kulturhus. Arrangeret i samarbejde med den græske ambassade i København og den dansk-græske kulturforening *Melina* (23. oktober - 5. december).
25. okt. Holberg-seminar ved specialestuderende Mette Hermansen.
-

Præsentation af danskere i græsk arkæologi ved Kulturministeriets seminar om de udenlandske skolars arbejde i Grækenland.

26. okt. Foredragsaften ved pastor Klaus Frisman.
2. nov. Happening med smykkekunstneren Carolina Vallejo.
2. nov. Filmaften ved pastor Klaus Frisman.
3. nov. Holberg-seminar ved pastor Keld Schelander.
2. nov. Åbning af det græske Kulturministeriums udstilling på Megaron Mousikis om de udenlandske skolars arbejde i Grækenland. Det Danske Institut var repræsenteret med plancheudstilling og genstande fra udgravningerne i Zea-havnen, Chalkis og Kalydon.
4. nov. "H.C. Andersen og naturen på Museum Goulandris". Workshops for børn i alderen 7 til 12 år på Goulandris Naturhistoriske Museum, Levidou 13, Kifisia.
6. nov. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
-

-
7. nov. Koncert med unge solister. Violinisterne Nikou Bei og Ilia Kandesa akkompagneret af Jeni Soulkouki og Ludmila Paschalidou.
14. nov. Åbning af udstillingen *I dialog med H.C. Andersen* ved kunstnergruppen *Colibri* (15. – 26. november).
28. nov. Holberg-seminar ved arkitekt Lars Frank Nielsen.
29. nov. Åbning af udstillingen *Andersen inspirerer* på kulturcentret *Melina* med værker af Ib Spang Olsen, Peter Brandes, Liné Thoradson, B. Jeppesen og Bettina Winkelmann.
30. nov. Erik Hallager præsenterer ”Danskere i græsk arkæologi” på Megaron Mousikis ved det græske kulturministeriums seminar om de udenlandske skolars arbejde i Grækenland.
3. dec. Vandreudstillingen *Mit Livs Eventyr* åbnes i Nafplion med foredrag ved Myrto Georgiou Nielsen opfulgt af oplæsning af eventyr, teater- og danseforestillinger, koncert og workshops (3. – 14. december).
5. dec. Jazz/brasiliansk musik. Koncert med Vini Kjærsgaard Iuel & Thomas Clausen og hans brasilianske trio i samarbejde med ambassaden.
6. dec. Julegudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
7. dec. “A rural habitation in hinterland Cyprus in the Hellenistic and Roman periods. The Danish Excavations at Panayia Ematousa”. Foredrag på engelsk ved lektor, mag.art. Lone Wriedt Sørensen, Københavns Universitet.
16. dec. Minoan Seminar.
-

2006 var året, hvor Dronning Margrethe var på officielt statsbesøg i Grækenland. Denne begivenhed kom til at præge det første halve år af Instituttets arbejde, idet alle ressourcer blev sat ind på den udstilling med tilhørende katalog, som den 25. maj skulle åbnes under dronningens tilstedeværelse. Udstillingen, *Videnskab & Kunst*, belyste i plancher Institutet og dets akademiske medarbejders projekter. Præsentationen af udgravningerne var suppleret med i alt 43 udvalgte arkæologiske genstande. Desuden præsenterede seks danske kunstnere, der havde haft ophold ved Institutet, eksempler på deres kunstarter. Åbningen overværedes af repræsentanter for både græske og danske ministerier, direktører fra de udenlandske skoler samt et mindre indbudt publikum.

20. jan. International workshop “Tools and Textiles”. Arrangeret af The International Centre of Textile Research, Københavns Universitet.

Åbning af udstillingen Videnskab & Kunst foregik på kirkepladsen foran Institutet den 25. maj 2006. Dronningen blev budt velkommen af Instituttets formand, dekan, dr.phil. Bodil Due, mens det var ambassadør Niels Henrik Sliben, der åbnede udstillingen.

-
23. jan. Koncert med unge græske solister i samarbejde med Elliniki Etaireia. Ellis Phillippou (violincello) og Konstantina Kontogianni (sopran), akkompagneret af Maria Eustratiadi og Konstantinos Evangelidis på klaver.
26. jan. Det Hollandske Institut holder årsmøde i auditoriet.
1. feb. Åbning af udstillingen *Inside out outside in* med den danske kunstner Ida B. Larsen i samarbejde med Det Franske Institut i Athen. Åbningen fandt sted på Bistrot Paris Athenes, (2.-21. februar).
22. feb. Filmaften ved pastor Klaus Frisman.
26. feb. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
27. feb. Minoan Seminar.
7. mar. Minoan Seminar.
12. mar. Åbning af en maleriudstilling. Den danske maler Birthe Kjærsgaard udstiller værker, som hun har malet under sit ophold på Det Danske Institut i Athen (13. – 19. marts).
13. mar. Koncert med klassisk musik for violincello og klaver. Udført af Amalia Yannopoulou & Ismini Maurea.
17. mar. Jazz-jam med pianisten Georgios Psychogios i samarbejde med Helleniki Eteria.
22. mar. Danish Design: "Danish ceramics and ceramists in the 20th century". Foredrag på engelsk ved direktør, dr.phil. Bodil Busk Laursen, Kunstindustrimuseet, København.
24. mar. Minoan Seminar.
27. mar. Holberg-seminar: "Dion af Prusa – en græsk-romersk kulturforkæmper – og en skuffet mand". Oplæg ved ph.d.-stipendiat Jesper Majbom Madsen.
-

-
28. mar. Holberg-seminar: Dramaturg, maler og grafiker Karen Degett fortæller om og viser kunstværker fra sit pilotprojekt "The Sound of Graphic".
1. apr. Koncert med studerende fra klaverafdelingen på konservatoriet Mousikos Syndesmos Athinon. Udvalgte klaverværker af klassiske og romantiske komponister.
3. apr. Den hollandske ambassade afholder konference på Instituttet.
6. apr. Renæssancemusik. Koncert med det danske renæssanceensemble *Desperando Spero*.
7. apr. Årsmøde
Årsrapport og gennemgang af danske forskningsaktiviteter i Grækenland ved direktør, dr.phil. Erik Hallager.
Foredrag på engelsk ved Erik Hallager "Excavations in the Plateia Ag. Aikaterini, Kastelli, Khania 2005".
Musikindslag med det danske ensemble *Desperando Spero*.
Reception.
8. apr. Ekskursion til Kreta for de indbudte danske gæster. Birgitta og Erik Hallager fremviste Heraklion-museet, Knossos paladset og i Khania, museet og de græsk-svenske udgravninger.
19. apr. Foredragsaften ved pastor Klaus Frisman.
25. apr. "Buildings, Books and Bites – why not put the library on the shelf?". Foredrag på engelsk ved professor Niels Ole Finneman, Aarhus Universitet.
28. apr. Minoan Seminar.
4. maj Danish design: "Modern Danish Furniture - an old Greek chair". Foredrag på engelsk ved dr.phil. Christian Olesen, Kunstindustrimuseet, København.
5. maj Happening med det danske band *Robot* med Cecilie Gravesen (vocal), Oliver Hoiness (guitar), Kristoffer Jul (key-
-

boards), Åsmund Kverneland (sampler/beats/guitar etc.) og Kåre Joensen (bas/vocal). Det elektroniske rockband spillede sange fra deres kommende album *Zero Return*.

9. maj Det Norske Institut afholder årsfest i auditoriet.
10. maj “The World of the Muses – in Renaissance Denmark. Inspiration from Antiquity in the Life and Works of the Danish Astronomer Tycho Brahe (1546-1601)”. Foredrag på engelsk ved dr.phil. Poul Grinder-Hansen, Nationalmuseet, København.
13. maj “Shubertiade”. Studerende og kandidater, medlemmer af lærerstaben og venner af konservatoriet Mousikos Syndesmos Athinon i en koncert med klaverstykker og sange af komponisten Franz Schubert.
15. maj Minoan Seminar.
25. maj Åbning af udstillingen *Science & Art – an exhibition on the activities of the Danish Institute at Athens*. Udstillingen præsenterede de igangværende udgravninger, de akademiske medarbejderes nyeste projekter samt værker af kunstnere, der har været tilknyttet Instituttet. Dronning Margrethe overværede åbningen (25. maj – 13. juni).
26. maj Reception i anledning af udstillingen *Science & Art*.
2. juni International Jazz-festival med deltagelse af det danske jazz-band *Thomas Clausen Brazil Trio* med Fernando de Marco (bass), Afonso Correa (trommer, percussion) og Thomas Clausen på klaver. Begivenheden fandt sted på Technopolis (Gazi).
29. juni Besøg af undervisnings- og kirkeminister Bertel Haarder med embedsmænd. Bl.a. rundvisning på Akropolis ved Jesper Tae Jensen.
5. aug. Minoan Seminar på Kreta.
-

Fra Jan Heinemeier og Walter Friedrichs fremlæggelse af deres nye C-14 dateringer af vulkanubruddet på Thera. Diskussionen efter forederaget blev ledet af den tidligere direktør for den amerikanske skole, Jim Muhly.

12. aug. Minoan Seminar på Kreta.

19. aug. Minoan Seminar på Kreta.

15. sep. Minoan Seminar.

19. sep. "The total number of Ancient Greeks in 334 BC". Foredrag på engelsk ved professor, dr.phil. Mogens Herman Hansen, Københavns Universitet.

29. sep. "Santorini Eruption Radiocarbon dated to 1613 ± 13 BC". Foredrag på engelsk ved lektor Dr.rer.nat. Walter Friedrich og lektor, lic.scient. Jan Heinemeier, Aarhus Universitet.

30. sep. Minoan Seminar på Kreta.

9. okt. "AIA Athens-Greece Society" afholder arrangement i auditoriet.

-
18. okt. Fernisering på udstillingen *Rødder*. Udstillingen omfattede: smykker af Georgios Tolia, applikerede billedtæpper og akvareller af Kirsten Mus og fotos af Jørgen Hedemann. Keramiske krukker var fremstillet i fællesskab af Manolis Moutsakis og Kirsten Mus (19. oktober – 8. november).
1. nov. “The roots of my work”. Foredrag på engelsk ved billedkunstner Kirsten Mus.
2. nov. Gudstjeneste ved pastor Klaus Frisman.
13. nov. Præsentation af Ioannis Plemmenos’ oversættelse af Søren Kierkegaards essay ”De umiddelbare erotiske Stadier: eller: det musikalsk-erotiske” fra bogen *Enten – Eller* med musik af Mozart og andre indslag. I samarbejde med forlaget Taksideutis.
15. nov. Norsk forskerseminar med foredrag ved Erik Hallager og Christian Mejer.
1. dec. Ambassaden og ELIAMEP præsenterer Mogens Pelts *Tying Greece to the West* med forskellige foredrag.
6. dec. Ambassadør Niels Henrik Slibens afskedsreception.
15. dec. “Egyptian antiquities in the Benaki Museum and in the National Archaeological Museum of Athens”. Foredrag på engelsk ved Dr. Amanda-Alice Maravelia.
18. dec. Julekoncert arrangeret af Association of Friends for Classical Music and Opera.
19. dec. Instituttet udsættes for hærværk af sympatisører med beboerne i Ungsdomshuset på Nørrebro.
-

Minoan Seminar

I februar 2004 samledes en række internationale forskere inden for minoisk arkæologi på Det Danske Institut for at diskutere muligheden for at oprette et "Minoan Seminar", som skulle være et videnskabeligt forum for diskussioner vedrørende problemer inden for minoisk arkæologi samt til præsentationer af nyt væsentligt upubliceret materiale. Minoan Seminar blev organiseret på en sådan måde, at ansvaret for seminarerne med to års mellemrum skulle gå på skift mellem en udenlandsk institution og en græsk institution. Det Danske Institut i Athen accepterede at påtage sig de første to år, som blev til næsten 2 1/2 år fra marts 2004 til 31. september 2006.

Seminarerne var af tre typer. For det første problemorienterede fremlæggelser af materiale gennem forelæsninger på Det Danske Institut. Til disse forelæsninger var der altid udpeget en ordstyrer og resumeer blev altid sendt til deltagerne i seminarerne, ligesom de var tilgængelige på seminarets hjemmeside "www.minoanseminar.gr". Disse seminarer afsluttedes med en reception, hvor den livlige debat i forelæsningsalen fortsatte. For det andet besøg på igangværende udgravninger på Kreta om sommeren, hvor udgraverne orienterede om nye fund og forskningsresultater, og endelig for det tredje organiseringen af internationale symposier, hvoraf én blev afholdt under Det Danske Instituts ledelse i samarbejde med Det Tyske Arkæologiske Institut i Athen. Antallet af deltagere på disse seminarer varierede fra 60-100 (symposiet dog 140) og bestod af forskere og studerende fra græske og udenlandske institutioner. Set med danske øjne var det glædeligt, at et af de seminarer der gav anledning til størst og hedest debat var Walter Friedrichs og Jan Heinemeiers (begge Aarhus Universitet) fremlæggelse af deres nye C-14 dateringer af vulkanudbruddet på Thera (Santorini).

Udgifterne til Minoan Seminar har hovedsageligt være finansieret af eksterne midler og Instituttet vil i den forbindelse takke *Institute for Aegean Prehistory*, som har bekostet receptioner, rejser, hjemmeside

og den internationale konference.

Under Det Danske Instituts ledelse blev der afholdt følgende seminarer:

2004

16. mar. "Who Sees the Gods and Why on Minoan Gold Rings" by Nanno Marinatos (University of Illinois at Chicago). Chair: Wolf-Dietrich Niemeier (Director of the German Archaeological Institute).
29. apr. "The Iconographic programme of Xeste 3 at Akrotiri" by Andreas Vlachopoulos (University of Kalamata). Chair: Nanno Marinatos (University of Illinois at Chicago).
17. juli Maria Andreadaki-Vlasaki (Director of 25th Ephorate) conducted a tour of recently excavated Late Minoan IIIA shaft graves, pit caves and chamber tombs at Khania followed by a visit to the museum to see the finds.

Minoan Seminar. Dr. Maria Andreadaki-Vlasaki fremviser fund fra nye udgravninger i Khania museum uden for museets åbningstid.

-
23. juli Meeting at the archaeological site of Malia. Martin Schmid (the French School at Athens) conducted a tour (courtesy of the 24th Ephorate of Antiquities) of Quartier Mu, the Crypt and the Palace at Malia in advance of his lecture on this subject at INSTAP, Pachyammos.
1. okt. "Halasmenos, Ierapetra. A new Late Minoan IIIC shrine" by Metaxia Tsipopoulou (24th Ephorate of Antiquities). Chair: Geraldine Gesell (University of Tennessee).
- 27 okt. "A Minoan shipwreck outside Crete" by Elpida Hadjidaki (Underwater Ephorate). Chair: Sandy MacGillivray (British School at Athens).
8. nov. "Cretan Warriors of the Early Dark Age. A Figured Bell-Krater from Thronos/Kephala (Ancient Sybrita) and the raise of a 'microstate' on Crete" by Anna Lucia d'Agata (SMEA, Rome). Chair: Athanasia Kanta (Archaeological Institute of Crete).

2005

22. jan. Symposium. "The Minoans in the Central, Eastern and Northern Aegean, New Evidence". The Symposium took place at the German Archaeological Institute, Fidiou 1, Athens.
28. jan. "The Hieroglyphic Archive at Petras. Problems on the interpretation of contexts" by Erik Hallager, (The Danish Institute at Athens) and Metaxia Tsipopoulou (24th Ephorate). Chair: Clary Palyvou (University of Thessaloniki).
19. mar. "'Clearing away contemporary clutter and accidental associations' - an attempt to resurrect Evans's Old Palace at Knossos" by Colin Macdonald (British School at Athens). Chair: Lefteris Platon (University of Athens)
14. apr. "The Minoan eruption of Thera occurred in the mid 17th
-

-
- century BC!” by Claus Hammer (University of Copenhagen). Chair: Christos Doumas (Professor emeritus, University of Athens).
20. maj “Does size matter? Miniature votive pottery in Minoan peak sanctuaries – the case of Kythera” by Iphiyenia Tournavitou, (University of Thessaly). Chair: Erik Hallager (Danish Institute at Athens).
17. juli Galatas – a new Minoan palace. Guided tour by the excavator, Georgios Rethemiotakis (Heraklion Museum).
30. juli Mochlos – recent discoveries. The excavation and finds presented by the excavators Jeffrey Soles (University of North Carolina) and Tom Brogan (Director of the INSTAP Study Centre of East Crete).
16. dec. “Vignettes from The Minoan Book of the Dead: A new reading of the Minoan-Mycenaean gold rings” by Alexander MacGillivray (British School at Athens). Chair: Nanno Marinatos (University of Illinois at Chicago).
- 2006
27. febr. “The clay animal figurines and figures from the Juktas sanctuary” by Marika Zeimbekis (Ph.D. student at the University of Bristol). Chair: Iris Tzachili (University of Crete).
7. mar. “From House to House-tomb and on ... Monuments – diversity and tradition in Bronze Age east Crete” by Gerald Cadogan (British School at Athens). Chair: Lefteris Platon (University of Athens).
24. mar. “Domestic shrines in LM IIIA:2-IIIC Crete – fact or fiction?” by Birgitta P. Hallager (Greek-Swedish Excavations at Khania). Chair: Maria Andreadaki-Vlasaki (Director 25th Ephorate).
28. apr. “The Middle Minoan costal site at Pera Galenoi, Crete:
-

DET
DANSKE
INSTITUT
I ATHEN

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
THE DANISH INSTITUTE AT ATHENS

The Minoan Seminar and the Danish Institute at Athens cordially invites you to
a lecture in English by

Gerald Cadogan

*From house to house-tomb and on ... monuments –
diversity and tradition in Bronze Age east Crete*

on Tuesday 7 March at 7.30 p.m. at the Danish Institute
Reception

Pyrgos with Myrtos river in spate, November 2005.

The Danish Institute at Athens, Hefefondos 14A, Plateia Aghia Aikaterinis, Plaka.
Telephone (9-13): 210 32 44 644; Fax: 210 32 47 230; e-mail: info@diathens.com

www.cultureguide.gr

*Invitationer til alle Instituttets arrangementer udsendes elektronisk til eforater,
museer, universiteter, udenlandske skoler og en stor kreds af enkeltpersoner.*

Satellite of a Minoan Palace or not” by Eleni Banou (2nd
Ephorate) and Eleni Tsivilika (National Museum). Chair:
Colin Macdonald (British School at Athens).

15. maj “Ritual action at the edge of town: the Temple Tomb with-

-
- in the context of Neopalatial, Final Palatial and Postpalatial Knossos” by Eleni Hatzaki (assistant Director, British School at Athens). Chair: Birgitta P. Hallager (Greek-Swedish Excavations, Khania).
5. aug. “New Light on the Chronology and History of the Zakros Settlement” by Lefteris Platon (University of Athens) and Kaiti Archontaki (Zakro Excavations). INSTAP Study Center for East Crete – summer lecture series 2006.
12. aug. Kommos. Joseph and Maria Shaw (University of Toronto) talked about the excavations that began 30 years ago and gave a guided tour of the site.
19. aug. “Minoan Zominthos. Reconstructing an archaeological landscape” including a tour of the site where excavations began 16 years ago and were resumed in 2004, presented by Yannis Sakellarakis (Archaeological Society of Athens) and Diamantis Panagiotopoulos (Institute of Archaeology, Heidelberg University).
15. sep. “Minoan defensive architecture” by Tomas Alusik, (University of Prague). Chair: Stella Chryssolaki (Director for Archaeological and Cultural Heritage).
29. sep. “Santorini eruption radiocarbon dated to 1613 +/- 13 BC” by Walter Friedrich and Jan Heinemeier, (University of Aarhus). Chair: Jim Muhly (former Director of the American School of Classical Studies).
30. sep. Gallos Campus, University of Crete, Rethymno. “Three decades of prehistoric archaeology at the University of Crete, Rethymno”, a presentation by Dr. Katerina Kopaka. The seminar at the University of Crete included a visit to the Library with a small study collection and the laboratory of Prehistory, and to the restoration workshop downtown Rethymno, that contains material from Eleftherna and Gavdos.
-

Feltprojekter

Chalkis, Aitolia

Chalkis er en af de fem byer i Aitolien, som Homer fortæller deltog i den Trojanske Krig. Byen omtales ligeledes af historieskriveren Thukydide. De græsk-danske udgravninger i Chalkis, der varede fra 1995 til 2001, blev ledet af Dr. Lazaros Kolonas og dr.phil. Søren Dietz. To lokaliteter blev undersøgt. Pangali-plateauet på Varassova-bjergets østskråning med betydelige fund fra den sene stenalder og rester af en klassisk forsvarsmur. Hagia Triada-højen, hvor tre områder med levn fra bronzealderen til byzantinsk tid blev undersøgt. I perioden 2004–2006 har Søren Dietz, Ioannis Moschos, Sanne Houby Nielsen, Jonas Eiring, Elisabeth Bollen, Lazaros Kolonas, Mette Mouritzen, Theofanis Mavridis, Lasse Sørensen, Kaj Strand Petersen og Pernille Bangsgaard arbejdet med materialet med henblik på endelig publicering.

Litteratur:

Preliminary Reports I-III (Søren Dietz, Lazaros Kolonas *et al.* (eds.) in *PoDIA* II (1998), 233–317. *PoDIA* III (2000), 219–289. *PoDIA* IV (2004), 167–258.

Eiring, Jonas: "Death in Aetolia: The Hellenistic Graves at Aetolian Chalkis". *PoDIA* IV, 2004, 93–166.

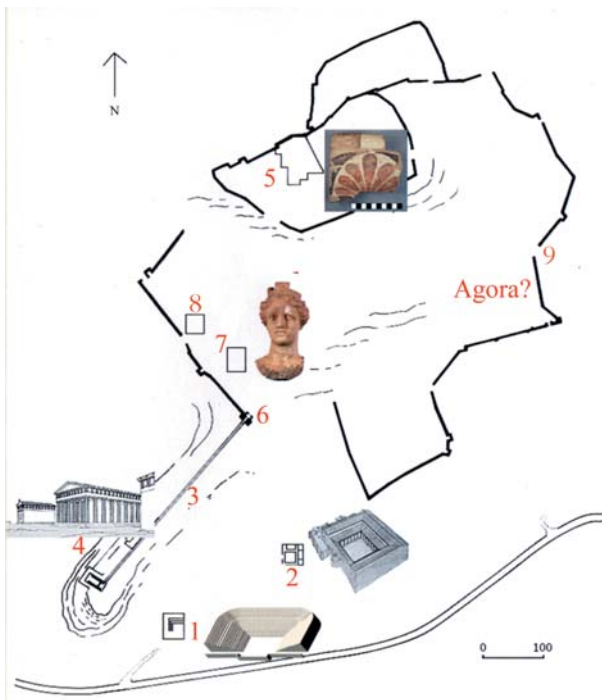
Dietz, Søren & Ioannis Moschos (eds.): *Chalkis Aitolia I. The prehistoric periods. MoDIA* VII. 2006.

Kalydon, Aitolia

I 1920'erne og 30'erne startede Frederik Poulsen sammen med Ejner Dyggve og den græske arkæolog Konstantinos Rhomaïos arkæologiske udgravninger i den antikke by Kalydon i Vestgrækenland. De vigtigste bygninger der blev udgravet var templet til Artemis Laphria og det

Plan over Kalydon
med de vigtigste
fundsteder

1. Teatret
2. Heroon
3. Den hellige vej
4. Artemis-templet
5. Akropolis
6. Vestporten
7. Huset med kult-
rummet
8. Keramikovn
9. Østporten

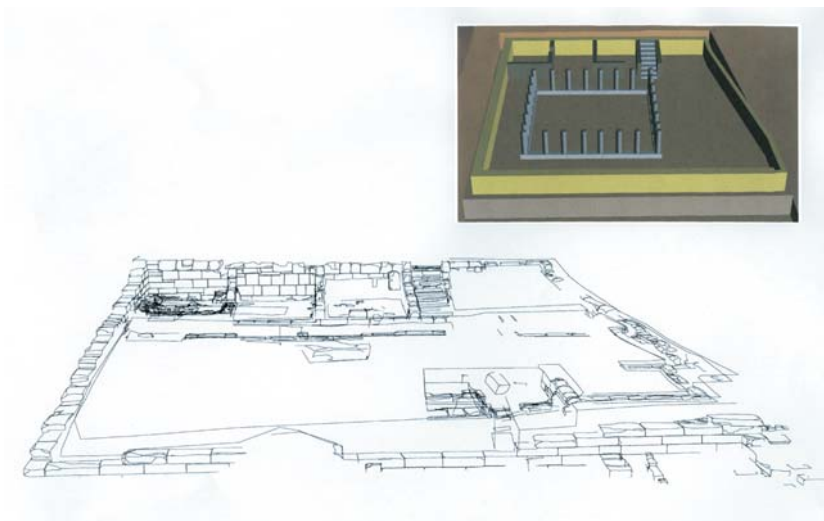

såkaldte Heroon. Disse udgravninger blev genoptaget i 2001. Mens de gamle græsk-danske udgravninger var koncentreret til området uden for bymuren, lagde de genoptagne udgravninger, der varede frem til 2005 under ledelse af dr.phil. Søren Dietz og Dr. Ioannis Moschos hovedvægten på undersøgelser inden for bymuren. Her blev der gennemført et storstilet geomagnetisk survey, som afslørede den antikke byplan og foretaget udgravninger på udvalgte steder. Uden for bymuren blev der i årene 2000-2003 udgravet dele af et unikt teater med fir-kantet orkestra.

I 2004 var udgravningerne organiseret som et samarbejde mellem Eforatet i Messolonghi under Dr. Maria Stavropoulou-Gatsi og Det Danske Institut repræsenteret ved dr.phil Søren Dietz, der sammen med Ioannis Moschos fungerede som udgravningsledere.

Udgravningerne.

På akropolen blev der foretaget yderligere undersøgelser af den arkitektur, der de tidligere år var fremkommet på den nordlige del af terras-

Bygningen med kultrummet i perspektiv og 3D plan.

sen. Desuden blev en mosaik fra en romersk villa, som man tidligere havde frilagt, restaureret af konservatorer fra eforatet i Patras.

I den nedre by, i en bygning inden for Vestporten, blev der, i det nordvestlige rum, i 2003 fundet et kultrum med bl.a. marmorskulpturer, en herme og adskillige lamper. I 2004 blev hele det ydre murforløb rensat op og tegnet. Bygningen, som har en central gårdsplads, viste sig at måle ca. 25 x 30 meter. I det nordøstlige hjørne leder en trappe op til en gade på et højere niveau. I rummet foran kultrummet blev der fundet en centralt placeret base i grå kalksten til en bronzestatue. En indskrift på forsiden fortæller at Sosiklis ofrede til guderne og til byen og at statuen var fremstillet af Alexarchos fra Sikyon. Gulvet i rummet var et mosaikgulv og væggene i rummene var bemalet i forskellige farver. Mange nedstyrtede tagtegl lå i rummene langs bygningens nordside.

En stor og særdeles velbevaret ovn til brænding af keramik og tagtegl, beliggende små 100 meter nordvest for bygningen med kultrummet, blev færdigudgravet.

Fra det geomagnetiske survey, der blev udført i 2004, blev det klart, at hovedindgangen til byen var Østporten og ikke Vestporten som tidligere antaget, og der blev fundet klare indicier for, at byens torvepæls, agora, lå inden for Østporten.

De geologiske undersøgelser viste at kystlinien i antikken lå længe-

re ude i bugten end i dag og at området mellem kysten og byen var fyldt op med laguner.

Materialebearbejdning

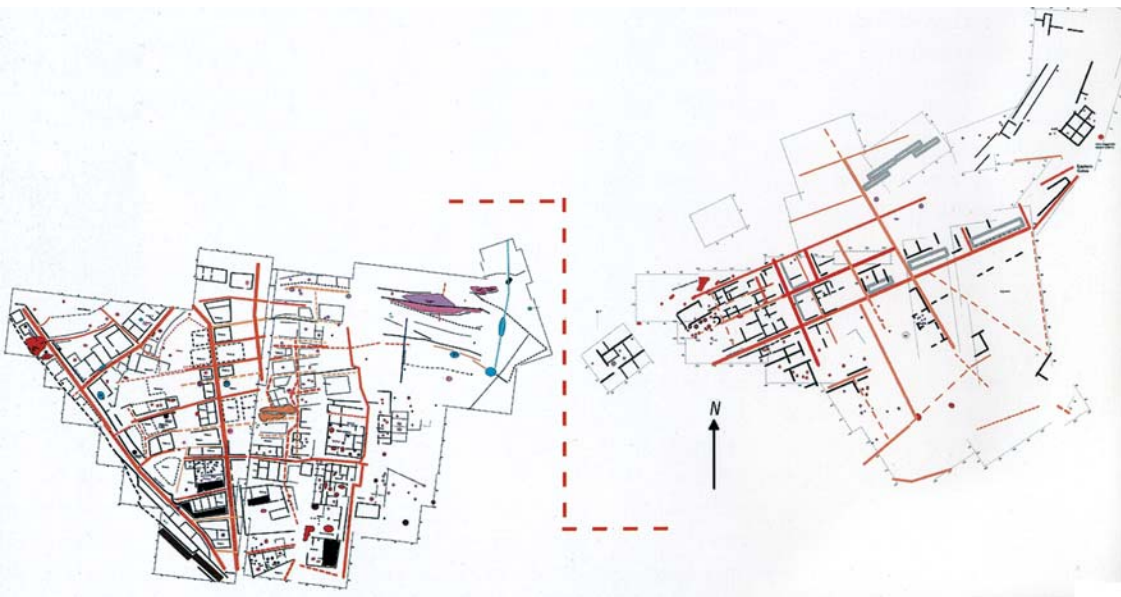
De marmorskulpturer, der blev fundet i kultrummet i 2003, blev renset. Gudindehovedet viste sig at tilhøre en såkaldt akrolitisk statue, hvor kroppen var udført i træ og iført en chiton. Selve hovedet var udhugget i marmor fra Naxos eller Paros og kronen havde været belagt med guld-
folie, hvoraf nogle få rester var bevaret. På basen, hvor fødderne var placeret, fandtes rester af rød maling. Også den velbevarede marmorløve og Lanikos' herme blev renset. Elisabeth Bollen bearbejdede sammen med Jonas Eiring det omfattende keramikmateriale fra udgravningerne.

Udgravningerne i 2005 blev organiseret som et samarbejde mellem Eforatet i Messolonghi under Dr. Maria Stavropoulou-Gatsi og Det Danske Institut repræsenteret af dr.phil Søren Dietz

Udgravningerne

Egentlige udgravninger blev kun foretaget i bygningen med kultrummet. I den nordvestlige del blev det godtgjort, at peristylet omkring gårdspladsen fortsatte mod vest. I det sydøstlige hjørne af bygningen blev det sydlige og østlige stylobat frilagt, men herudover blev der også fundet en stor afløbsrende til vand. Den hænger sandsynligvis sammen med en lille firkantet konstruktion i bygningens sydøstlige del, der formentlig har været et baderum, hvorfor hele bygningen i en vis periode sandsynligvis har fungeret som en palæstra. Studier af søjletromlerne viste, at de var i dorisk orden. Den rekonstruerede plan af bygningen viser stærk lighed med det tidligere udgravede Heroon, men konstruktionsteknikken synes at vise, at den er ældre og stammer fra sidste halvdel af det 3. årh. f.Kr.

Østporten, som blev identificeret i 2004, blev afrenset og registreret med tegninger og fotografier. Det var en forholdsvis enkel konstrueret port med en forskudt åbning i den tre meter tykke bymur. Den havde et tårn og et vagtrum. Porten stammer fra første halvdel af det 4. årh. f.Kr. på et tidspunkt, hvor Kalydon var gået ind i det Aitolske Forbund og da byens gadenet var fuldt udbygget. Porten var hovedudfaldsvejen til byens marker og til havnen ved det nuværende Kryoneri.

Resultat af de geomagnetiske undersøgelser, der viser den nedre by (t.v.) og den centrale del af byen (t.h.). Byplanen er sandsynligvis hellenistisk.

De geomagnetiske undersøgelser gav et yderligere detaljeret billede af byens centrale dele med et oktagonalt gadesystem og torvepladsen langs den østlige bymur. En godt 200 meter lang gade forbandt de to områder.

De geologiske undersøgelser fortsatte med det hovedformål at finde de antikke vejsystemer, som førte fra byen ned til havnen.

Materialebearbejdning

Søren Dietz og Richard Tomlinson afsluttede deres studier af arkitekturfragmenterne i terrakotta og sten fra alle udgravede områder. Fra den nedre by fandtes antifixer og simaer med løvehoveder fra hellenistisk og klassisk tid. På akropolen kunne fragmenterne fortrinsvis dateres til senarkaisk, klassisk og hellenistisk tid. Emma Ljung afsluttede studierne af ovnen samt kataloget af de genstande som var knyttet til ovnens funktioner. Studier af alle andre fundtyper som keramik, terrakottaer, vægpuds, metalgenstande og snegle og skaldyr fortsatte eller blev igangsat.

2006 var et intenst bearbejdningsår, hvor adskillige medarbejdere gennem studier af det udgravede materiale forberedte den endelige publikation.

Litteratur:

Dietz, Søren & Ioannis Moschos, 'Kalydon by – en udgravning i Vestgrækenland', *Danske Museer*, December 2003, 4-16

Dietz, Søren, 'Jagten på Kalydon', *Sfinx* 26 (2003), 9-14.

Dietz, Søren, 'En Helligdom til Kalydons Bygudinde', *Carlsbergfondet Årsskrift* 2005, 148-163.

Dietz, Søren, Ioannis Moschos, Lazaros Kolonas and Maria Stavropoulou-Gatsi: 'Archaeological field work in ancient Kalydon 2001-2004. First Preliminary report', *PoDIA V* (2007), 35-60.

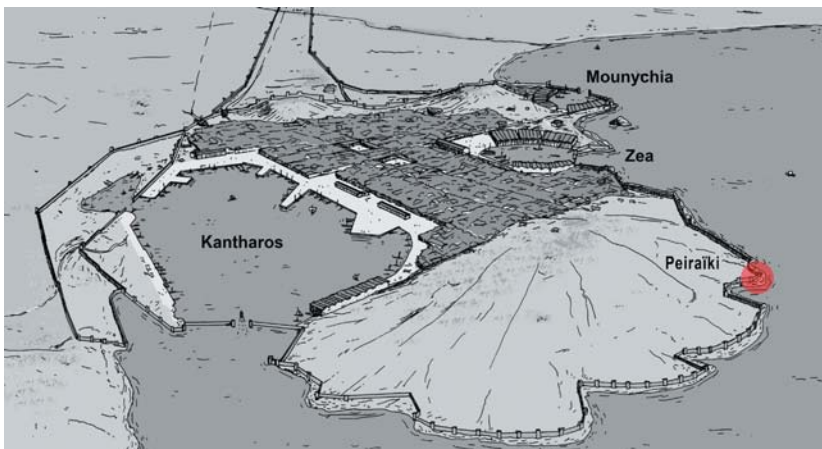
Historik og forskningsresultater findes på projektets hjemmeside: www.kalydon.net

Zea Harbour Project

Instituttets udgravninger i Piræus er kombinerede land- og undervandsudgravninger. Projektet begyndte i 2001, og er fra dansk side ledet af mag.art. Bjørn Lovén og fra græsk side af Dr. Aik. Delaporta (2001–2006), for undervandseforatet samt af Dr. G. Steinhauer (2001–2005), Dr. E. Konsolaki (2005–2006) og Dr. E. Lygouri (2006) for det 26. Eforat. Mette K. Schaldemose er souschef og projektets keramik-ekspert. Ydermere var Mette K. Schaldemose medarbejder på udstilling og katalog til *Videnskab & Kunst* på Det Danske Institut i foråret 2006. Sigrid Rasdal Eliassen, Mads Møller Nielsen, Ioannis Triantafillidis og Panagiotis Athanasopoulos har haft mellemleder funktioner på delprojekter i perioden 2004–2006. Projektet er finansieret af Carlsbergfondet.

Projektets oprindelige formål er at undersøge Zeas havneinstallationer og forsvarsværker i klassisk og hellenistisk tid, men er gennem årene blevet udvidet til også at omfatte andre dele af det antikke Piræus. Skibshusene i Zea-havnen rummede 196 trierer og dækkede et areal på mere end 55.000 m². De var blandt de største og vigtigste bygningskomplekser i klassisk tid; for det var her flåden, som var grundlaget for Athens magt i klassisk tid, blev opbevaret og vedligeholdt.

I foråret 2004 blev Zea Harbour Project inviteret til at deltage i nødudgravninger, som de græske myndigheder gennemførte i forbindelse

Kunstnerisk rekonstruktion af Piræus i det 4. årh. f.Kr. Nakas 2004.

med en modernisering af havnen. På land drejede det sig om en lang søgegrøft, som løb på tværs af skibshusene i områderne 1, 2 og 3. Under disse udgravninger fremkom der mange vigtige oplysninger om skibshusene, som ellers ikke ville have været tilgængelige. I samme periode fik Zea Harbour Project tilladelse til at fortage yderligere undervandsundersøgelser på grund af relativ god sigtbarhed under vandet. To væsentlige resultater blev opnået i forbindelse med disse undersøgelser. Baseret på undersøgelser af et delvist sunket antikt stenbrud og andre antikke levn har det været muligt at fastslå, at middelvandstanden i Zea er steget med mindst ca. 1,40 m og op til formodentlig ca. 2 meter siden klassiske tid. For den østlige del af Zea, hvor de regulære udgravninger foregik, betød det, at kystlinien i klassiske tid lå 40-50 meter længere ude end i dag. Når dette blev sammenholdt med de arkitekturrester, der var fundet under vand, blev det klart, at skibshusene var meget længere end hidtil antaget, og at de efter al sandsynlighed havde haft plads til ikke én, men to trierer.

I område 1 blev dele af en kolonnade, der delte to skibshuse udgravet og yderligere undersøgelser bragte vidnesbyrd frem, der gav øget viden om bygningernes ramper. I område 2 fandtes to skibshuse oven på hinanden med forskellig orientering, hvilket gav det første vidnesbyrd om mindst to byggefaser af skibshuse konstrueret i lidt forskellige retninger. I samme område blev der fundet et lukket depot med keramik og tagtegl, der – når det er færdigstuderet – forhåbentlig kan kaste lys over dateringen af de forskellige byggefaser. Område 3 viste sig at være stedet, hvor havnen var lukket af mod havet. Her identificeredes selve fæstningstårnet og 8,5 meter af den befæstede kaj, der gjorde det muligt at afspærre indsejlingen til havnen. Desuden blev der fundet arkitekturrester, som kunne være fra havnens sydøstligste skibshus. I områderne 4 og 5 blev der identificeret arkitekturrester af adskillige formodede skibshuse.

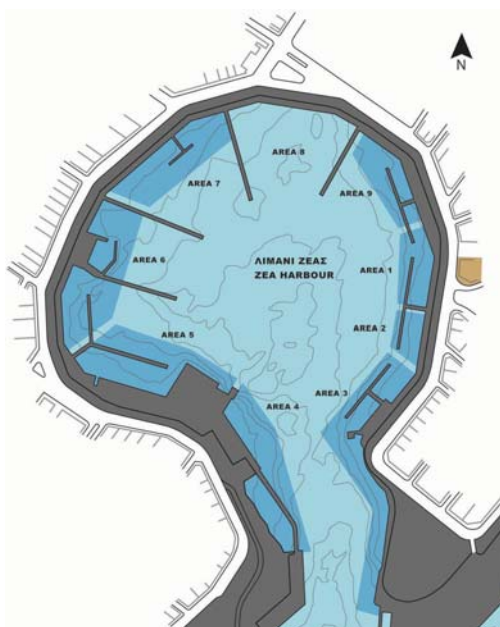
Fundene af tagtegl i de forskellige områder gjorde det muligt at fremsætte den arbejdshypotese, at skibshusene i en eller flere faser havde haft saddeltag dækket af korinthiske tegl.

I 2005 blev projektet udvidet, idet en anden af Piræus' antikke flådehavn, Mounichia, med plads til 82 trierer også blev inddraget i undersøgelserne. I fokus for undersøgelsen var et fæstningstårn, der kunne give detaljerede oplysninger om, hvorledes de lukkede havne var konstrueret. Der blev registreret betydelige rester af tårnet, der havde en

Zea havnen.

Områdeinddeling.

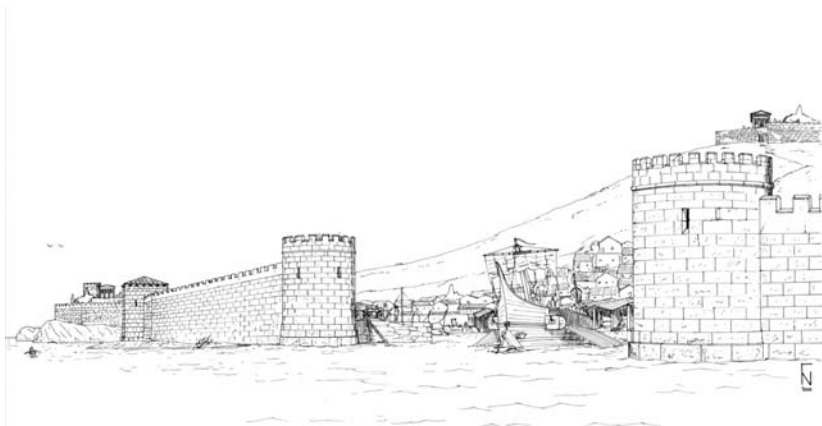
Det brune felt til højre på billedet markerer stedet for landudgravningerne.

oprindelig diameter på ca. 12-13 meter. Tårnet har sandsynligvis været brugt til at huse artilleri. Det er bygget af den lokale kalksten, og er i dag bevaret i op til ca. 9,5 meters højde inklusiv fundamentet. Tårnet er bedst bevaret under vand. I dets konstruktion blev der genanvendt dele af et tidligere befæstningsmonument. Dateringen af tårnets øvre del til det 4. årh. f.Kr. er endnu usikker, mens fundamentet kan være fra det 5. årh. f.Kr.

I Zea-havnen var projektet også i 2005 involveret i de græske myndigheders undersøgelse af havnen i forbindelse med dennes modernisering. Det drejede sig om at identificere antikke rester under vandet således at disse ikke ville lide last under nykonstruktioner i havnen. Mange resultater blev opnået ved dette arbejde, og det vigtigste var, at fundamenterne til de fæstningsmoler, der havde afspærret havnen, blev identificeret.

Ordinære udgravninger blev foretaget i områderne 2, 3 og 4. I område 2 fortsatte undersøgelserne af de to byggefaser samt fem strukturer, som blev fundet under forundersøgelserne i 2001. Disse strukturer, hvoraf én kunne identificeres som en rampe, kunne alle relateres til en af de to faser. Området gav yderligere værdifulde depoter med fund, der relaterede sig til bygningerne. I område 3 blev der også identificeret to faser af skibshuse ligesom undersøgelserne af det område,

Rekonstruktion af indsejlingen til den befæstede Mounichia havn. Nakas 2006.

hvor skibshusene mødte fæstningsmuren fortsatte. I område 4 fortsatte undersøgelserne af stenbruddet, ligesom 55 meter af den klassiske forsvarsmur, der stadig er bevaret i en højde på 3,5 meter, blev dokumenteret i en detaljeret 3D plan.

I 2005 indgik projektet i et samarbejde med afdeling for arkitektur og design ved Aalborg Universitetscenter (CHIMERA) med det formål at skabe videnskabelige 3D rekonstruktioner af Piræus' antikke flådeinstallationer.

I 2006 blev projektet yderligere udvidet, idet der blev givet tilladelse til at foretage opmålinger af udvalgte dele af Piræus' antikke bymur, bl.a. med henblik på at undersøge om de kronologiske faser, der er opstillet for konstruktionen af denne omfattende bymur, holder stik. To tårne i Peiraiki blev opmålt og dokumenteret. Begge tårne er delvis trapezformede og er i dag bevaret i op til ca. 4,5 meters højde, og de kan dateres til ca. 395 f.Kr.

I Mounichia-havnen lykkedes det i 2006 at finde, hvad der formodentlig er det sydlige fæstningstårns fundament, samt et tårnfundament midt på den befæstede mole. På baggrund af undersøgelserne i 2005-6, samt de planlagte udgravninger i 2007, vil det være muligt at skabe en meget realistisk rekonstruktion af havnebefæstningen i det antikke Piræus. Ifølge Thukydide blev de seks befæstede moler i Piræus anlagt samtidigt i 429 f.Kr. Det er derfor sandsynligt, at de seks tårne i de tre havne blev konstrueret på samme måde, og det bevarede tårn kan således anvendes som parallel og model for rekonstruktionen af havnemun-

dingerne i Zea og Kantharos – med det forbehold, at der tydeligvis er flere byggefaser i havnebefæstningen. Af særlig interesse er også fundet af to massive kalkstenssøjletromler i Mounichia med en diameter på ca. 1,40 meter. Tromlerne har muligvis været en del af et større byggeri, og der kan være tale om resterne af et fyrtårn. Indledende surveyarbejde har yderligere lokaliseret flere formodede skibshuse samt adskillige velbevarede arkitektoniske elementer, der kan relateres til den antikke havn. Der er således et meget stort potentiale i de fortsatte undersøgelser i Mounichia, som kombineret med projektets øvrige aktiviteter skal bidrage til at danne et så fuldstændigt billede som muligt af Piræus' krigshavn, som de så ud i antikken.

I Zea-havnen blev der foretaget nye udgravninger i område 1, og takket være disse udgravninger blev det muligt at påvise ikke kun to, men tre byggefaser af skibshuse. To af disse byggefaser hører sandsynligvis hjemme i det 5. årh. f.Kr. – Athens Guldalder. De skibshuse, der blev bygget på dette tidspunkt, kunne have huset de krigsskibe, der deltog i den Peloponnesiske Krig 431–403 f. Kr., hvor athenæerne og spartanerne, samt deres forbundsfæller bekrigede hinanden. I den tidligste byggefase er der ikke fundet spor af overbygningen, og der kan være tale om utildækkede slæbespor. Der er en mulighed for at de krigsskibe, der udkæmpede det altafgørende slag ved Salamis i 480 f.Kr. stod på disse slæbespor.

Litteratur

Hallager, Erik, 'De græsk-danske udgravninger i Piræus', *Carlsbergfondet Årsskrift* 2007, 32–39.

Lovén, Bjørn, 'Flådestation Zea' *Sfinx* 27 (2004), 149–154.

Lovén, B. G. Steinhauer, D. Kourkoumelis & M.M. Nielsen, 'The Zea Harbour Project: the first six years', *PoDIA* V (2007), 61–74.

Nielsen, Mads Møller, 'Three pieces of the Piraeen Puzzle – towers M-T1, P-T1 and P-T2' *PoDIA* V (2007), 75–88.

Schaldemose, Mette, 'The Zea shipsheds – new remarks on a tile deposit and other related finds', *PoDIA* V (2007), 88–100.

Projektets resultater holdes løbende opdateret på projektets hjemmeside www.zeaharbourprojekt.dk

Pilion Cave Project

I 2005 etableredes Pilion Cave Project under Det Danske Institut i Athen i samarbejde med Eforatet for Palæoantropologi og Huleforskning i Nordgrækenland under det græske kulturministerium. Projektleder fra dansk side er mag.art. Niels Andreasen og fra græsk side Dr. Andreas Darlas. Projektets baggrund er, at der blandt kulturhistorikere og arkæologer har været en tendens til at betragte brugen af huler i de senere historiske perioder op til i dag som relativt perifere fænomener, der ikke fortjener forskningsmæssig interesse. Ikke desto mindre viser den hyppige og vidtspredte forekomst af tømure, hegn, vandingsstrug og andre installationer omkring huler at mange af disse blev benyttet intensivt indtil for ganske nyligt, hvilket understreger deres økonomiske og funktionelle betydning.

Projektet søger at bidrage med et mere repræsentativt billede af den økonomiske, funktionelle, historiske og åndelige betydning af huler i lokalsamfundet fra de byzantinske og osmanniske perioder og op til i dag. En konkret målsætning er at undersøge de arkæologiske konsekvenser af ophold i og umiddelbart omkring huler. Dette vil hjælpe arkæologien til en bedre forståelse af blandt andet husdyr-relaterede aktiviteter i huler og disses arkæologiske signaturer.

Projektets metodik indbefatter topografiske observationer, systematiske overfladeopsamlinger fra hule-gulvene, lokalhistorisk research og interviews med lokalbefolkningen. En vigtig opgave er at bearbejde disse forskelligartede data til et samlet kildemateriale, der er velegnet til kvantitative og kvalitative undersøgelser.

Hulernes position i landskabet fastlægges med en håndholdt GPS og plottes på topografiske kort (1:20.000). Arkitektoniske elementer såsom gærder, skærmvægge, tørstensmure, etc. dokumenteres i foto og i visse tilfælde i tegning. Det er et mål at digitalisere alle plantegninger og at registrere fund i en database, for at tilgodese ønsket om, at materialet efter projektets afslutning skulle være let tilgængeligt på alle niveauer med henblik på andre forskeres brug af materialet og ny forskning.

I 2006 blev feltarbejdet gennemført i perioden 14. september til 6. oktober. Hovedformålet med den første sæson var at identificere huler og klassificere deres brug og at afprøve projektets forskellige metodiske indfaldsvinkler. Feltarbejdet var suppleret med interviews gennemført af arkæologerne S. Michalakas og E. Margariti af lokale hule-brugere,

Arkæolog registrerer tømur foran et rockshelter.

i særdeleshed Lavrendis Zisopoulos fra Aghios Lavrendios og Theodoros Moraitis fra Kanalia. Ud over projektlederen, Niels Andreasen og de nævnte interviewere bestod årets team af arkæolog og arkæobotanist Dr. Evi Margaritis (Wiener Laboratory, ASCSA), arkæolog mag.art. Pernille Foss (Københavns Universitet), studerende Silas Michalakas fra Athens Universitet og Kostas Filis fra Eforatet for Palæoantropologi og Huleforskning i Nordgrækenland.

56 huler og rockshelters blev lokaliseret, besøgt og opmålt (dybde, højde, bredde, etc.) i 2006. Et flertal af disse (27) ligger i lavlandsområdet ved bjergets udløbere mellem 0-200 meter over havets overflade. Nitten huler ligger i mellemzonen 200-850 meter over havets overflade.

Ikke mindre end 23 af hulerne var associeret med forskellige former for strukturer. Mest almindelig var tømurskonstruktioner umiddelbart foran åbningerne. Mange af tømurene var kollapsede, mens andre, indtil midten af sidste århundrede eller senere, er blevet regelmæssigt vedligeholdt og i nogle tilfælde suppleret med tagkonstruktioner af rafter og galvaniserede metalplader. Tretten huler indeholdt overfladefund, hvilket samlet gav 382 individuelle artefakter. Hovedparten er kera-

mikskår, men der er desuden en bred vifte af andre småfund af glas, metal og plastic. De ældste fund fra felt sæsonen 2006 består af keramik og menneskeknogler, som kan dateres til den Mykenske periode (c. 1550-1100 f.Kr.). I fire rockshelters blev der dokumenteret indridsede tegninger og årstal på hulevæggene.

Feltarbejdet førte til en række mere generelle observationer. Det kunne for eksempel konstateres, at hulernes beliggenhed i kulturlandskabet (i forhold til landsbyer, marker og græsningsområder) er mere bestemmende for om de benyttes af mennesker end deres størrelse og form. Angående hulernes navne viste det sig at de knytter sig til lokale begivenheder, beliggenhed eller fysiske karakteristika. Mere sjældent er der en forbindelse til lokal eller generel mytologi. Huler der benyttes af en enkelt eller få personer har sjældent navne mens kun huler, der fungerer som reference-punkter for adskillige brugere, sædvanligvis har navne. Ikke mindre end 13 forskellige brugsformer af huler og rockshelters kunne påvises via opsamlede genstande fra hulegulvene, konstruktioner omkring hulerne, samt interview-data.

Litteratur

Andreasen, Niels, 'The Pilon Cave Project', *ARep* 2007, under udgivelse.

Publikationer, kongresser og andet videnskabeligt arbejde

Publikationer

Instituttet udgiver tidsskriftet *Proceedings of the Danish Institute at Athens (PoDIA)*, monografiserien *Monographs of the Danish Institute at Athens (MoDIA)* samt en Miscellanea serie.

I 2004 udkom et bind i monografiserien og et i tidsskriftsserien.

MoDIA, Vol. 5

Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean: Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, September 26-29, 2002, Jonas Eiring & John Lund (eds.).

PoDIA IV med følgende indhold

- Doug Al-Maini, 'Alkibiades and the Phaedrus: The Politics of Appetites'
- Jørgen Mejer, 'The Platonic Corpus in Antiquity'
- Anne Marie Carstens, 'Rock-Cut Tombs in the Halikarnassos Peninsula'
- Birte Lundgreen, 'Use and Abuse of Athena in Roman Imperial Portraiture: The Case of Julia Domna'
- Jonas Eiring with contributions by Georgia Alexopoulou & Marie-Louise Jørgkov, 'Death in Aetolia: The Hellenistic Graves at Aetolian Chalkis'
- Søren Dietz, Lazaros Kolonas, Sanne Houby-Nielsen, Ioannis Moschos & Jonas Eiring, 'Greek-Danish Excavations at Aetolian Chalkis 1999-2001. Third Preliminary Report'

I 2006 udkom to bind i monografiserien samt et bind i Miscellanea serien

MoDIA, Vol. 6, 1-2

Panayia Ematousa I. *A rural site in south-eastern Cyprus; II Political, cultural, ethnic and social relations in Cyprus. Approaches to regional studies*, L. Wriedt Sørensen & K. Winther Jacobsen (eds.)

MoDIA, Vol. 7

Chalkis Aitolias I. *The prehistoric periods*, S. Dietz & I. Moschos (eds.)

I Miscellanea serien

Erik Hallager *et al.*, *Videnskab & Kunst / Science & Art / Επιστήμη & Τέχνη – present activities of the Danish Institute at Athens*.

Bogen blev udgivet i anledning af Dronning Margrethes besøg ved åbningen af udstillingen *Videnskab & Kunst* den 25. maj 2006. Den indeholder en præsentation af danskere i græsk arkæologi, en præsentation af Instituttet, dets arkæologiske projekter og de akademiske medarbejderes projekter samt en katalog over de arkæologiske genstande og kunstværker, som blev vist på udstillingen.

ERIK HALLAGER

‘A Palace without Sealings?’ in *From Handaxe to Khan. Essays presented to Peder Mortensen on the Occasion of his 70th Birthday*, K. von Folsach, H. Thrane & I. Thuesen (eds.), Århus 2004, 157-163.

‘Uniformity in seal use and sealing practice during the LH/LM III period’, in *Ariadne’s Threads. Connections between Crete and the Greek Mainland in Late Minoan III (LM IIIA2 to LM IIIC). Proceedings of the International Workshop held at Athens Scuola Archeologica Italiana 5-6 April 2003*, A.L. D’Agata & J. Moody with E. Williams (eds.), (Tripodes 3), Athens 2005, 243-265.

‘Fold-over nodules’, in *Studi in onore di Enrica Fiandra* (Studi Egei Vicinorientali 1), M. Perna (ed.), Napoli 2005, 105-112.

sammen med B.P. Hallager

‘Sealed clay stoppers from LH/LM III contexts’, in ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΟΣ. *Arkäologische Forschungen zwischen Niel und Istros. Festschrift für Stefan Hiller zum 65. Geburtstag*, F. Lang, C. Reinhardt & J. Weilhartner (eds.), Wien 2007, 143-8.

JESPER TAE JENSEN

sammen med S. Dietz, J. Eiring, I. Moschos & M. Stavropoulou-Gatsi.
'En helligdom for Kalydons bygudinde' i *Carlsbergfondets Årsskrift*
2005, 148-163.

sammen med Søren Dietz

'Udforskningen af den antikke by Kalydon – nye resultater og fund',
KAF 61 (2006), 5-13.

Kongresser, foredrag og andet videnskabeligt arbejde

ERIK HALLAGER

Koordinator sammen med ph.d. Vinnie Nørskov fra Antikmuseet i
Århus for udstillingen *Den græske olympiade*, august-september 2004.

Deltagelse i Seminar om læsefærdighed og skriftens rolle i tidlige perio-
der, Syddansk Universitet, Odense, 21.-22. oktober 2004, med fore-
draget "De ægæiske skriftsystemer i det 2. årtusinde".

Gæsteforelæser på Lunds Universitet 18. november 2004.

Ledelse af det internationale kolloquium "Minoans in the central, eas-
tern and northern Aegean. New evidence", som foregik på det Tyske
Institut d. 22. - 23. januar 2005.

Deltagelse i 7th Ημερίδα. Περιβαλλοντικές αρχαιολογίας, το παρόν και
το μέλλον της αρχαιοπεριβαλλοντικής έρευνας στην Ελλάδα 14 April
2005 med foredraget "Συνεργασία. The Greek-Swedish Excavations at
Khania and the Minoan Seminar at the Danish Institute".

Ledelse af feltarbejdet for de græsk-svenske udgravninger i Khania,
april-september 2005 sammen med direktøren for 25th Eforat, Dr.
Maria Andreadaki-Vlazaki.

Disse udgravninger dækkede ca. 5000 år af byens historie. Blandt
nogle af de vigtigste resultater kan nævnes fund af en støbeform, som
giver vidnesbyrd om den hidtil tidligst registrerede metalforarbejdning på
Vestkreta (Tidligminoisk I, ca. 3000-2500 f.Kr.) Prøvegravninger under

gulvene i bygninger fra den ny paladstid (1700-1450) afslørede et storslået ingeniørarbejde i forbindelse med konstruktionen af bygningerne, som nu også kunne dateres præcist. Fra denne periode blev der desuden fundet fragmenter af lertavler med minoernes skrift, Linear A. Fra den seneste del af bronzealderen blev der fundet en intakt bøjlekande med en Linear B indskrift, hvor ordet ”kongelig” optræder. Fund fra senere periode var helt domineret af en tidlig kristen basilika med mosaik-gulve og en venetiansk katedral, der i tyrkertiden var omdannet til moské med en separat bygget minaret, hvis fundament blev registreret.

Koordinator sammen med ph.d. Vinnie Nørskov fra Antikmuseet i Århus for udstillingen *Solbilleder - en fotografisk rejse med H.C. Andersen fra Rom til Konstantinopel* ved fotograf Mette Perregaard, efteråret 2005.

Deltagelse i seminaret “The Volcanic Destruction of Crete Reexamined” den 17. december 2005 på Det Norske Institut, med foredraget “How long were seals and rings in use and circulated?”

Deltagelse i International workshop Tools and Textiles, arrangeret af The International Centre of Textile Research, Københavns Universitet den 20.-21. januar 2006 på Det Danske Institut med indlæg om fund-kontekster for tekstilredskaber fra de græsk-svenske udgravninger i Khania.

Deltagelse i “XII Colloquio Internazionale di Micenologia, Roma, Italia” 20.-25. februar 2006 med foredraget “Unpublished Linear A inscriptions”.

Koordinator af udstillingen *Videnskab & Kunst* på Det Danske Institut i foråret 2006.

Deltagelse i 10th International Cretological Congress, Khania, 1. - 8. oktober 2006 med foredraget “On the origin of Linear B administration”.

Deltager i det norske forsker-symposium ”Fra palass til polis – flerfaglig symposium ved det norske Institutt I Athen (15.-18. nov)” den 15. november 2006 med foredraget “Hvornår og hvorfor forsvinder paladserne”.

JESPER TAE JENSEN

Medarrangør af (det logistiske arbejde i Athen) A NordForsk Ph.D. course in Athens: Early Christianity in Roman Athens, 28. september – 5. oktober 2005, Det Danske Institut i Athen.

Medarbejder på udstillingen *Solbilleder – en fotografisk rejse med H.C. Andersen fra Rom til Konstantinopel* ved fotograf Mette Perregaard, efteråret 2005.

Medarbejder på udstilling og katalog til *Videnskab & Kunst* på Det Danske Institut i foråret 2006.

Deltagelse i følgende konferencer uden foredrag

“Structure, Image, Ornament: Architectural Sculpture of the Greek World”, 27.–28. november 2004, Den Amerikanske Skole i Athen.

“Mesohelladiko: The Greek Mainland in the Middle Bronze Age”, 8.–12. marts 2006, på Den Amerikanske Skole i Athen.

“Athens during the Roman Period: Recent Discoveries, New Evidence”, 19.–21. september 2006, Benaki Museum, Pireos Street Annex.

Jesper Tae Jensens nuværende hovedprojekt er færdiggørelsen af hans ph.d.-afhandling, der omhandler helligdommen for den græske lægegud Asklepios på Sydskråningen af Athens Akropolis. Afhandlingen tager udgangspunkt i helligdomsarkitekturen, og et af de vigtigste resultater er fundet af det første Asklepios-tempel, der bliver præsenteret nærmere i kronikken s. 75. Et andet vigtigt resultat er nyfortolkningen af Telemachos-monumentet, der bl.a. spiller en hovedrolle i forklaringen på Asklepioskultens indførelse til Athen, designet af helligdommen og ikke mindst, hvordan kultstatuen har set ud. Endelig redegøres der indgående i afhandlingen for, hvordan statsmanden Lykourgos' udvidelse af Dionysos-teatret (ca. 360–330 f.Kr.) medførte en gennemgribende omstrukturering af såvel Asklepios-helligdommen som hele Akropolis-klippens vejnet og de andre bygninger på Sydskråningen.

Ud over dette forskningsprojekt arbejder Tae Jensen sammen med Dr. Fanis Mavrides (Eforatet for Palæoantropologi og Huler) på at redigere bogen *Stable Places and Changing Perception: Cave Archaeology in Greece and Adjacent Areas*. Monografien består af 21 artikler, som alle omhandler teoretiske aspekter om den menneskelige brug af de græske huler.

Undervisning/ekskursioner

Det danske Institut i Athen udbyder ikke selvstændig undervisning og ekskursioner, men deltager gerne i planlægnings- og undervisningsforløb i forbindelse med efteruddannelseskurser samt danske og andre nordiske forsker- og Ph.d.-seminarer, som hjemlige/nordiske institutioner henlægger til Athen. Således har Instituttet aktivt bidraget ved følgende seminarer:

5. – 9. oktober 2004

Ph.d.-seminar: The Nordic Graduate School in Archaeology: Dialogues with the Past. Visual, Textual and Material Expressions. The Relationship between Images, Texts and Material Culture, under ledelse af professor Anders Andrén og docent Lise Hannestad.

13. – 20. januar 2005

Nordisk forskeruddannelseskursus i epigrafik under ledelse af lektor Signe Isager og professor Vincent Gabrielsen.

28. september – 5. oktober 2005

Ph.d.-seminar om "Early Christianity in Roman Athens" under ledelse af professor Troels Engberg Pedersen og lektor Anders Lund Jacobsen.

20. – 21. januar 2006

International workshop Tools and Textiles. Arrangeret af The International Centre of Textile Research, Københavns Universitet under ledelse af centerleder Marie-Louise Nosch og seniorforsker Eva Andersson.

15. – 18. november 2006

"Fra palass til polis – flerfaglig symposium ved Det Norske Institutt i Athen (15. – 18. nov.);" arrangeret af Det Norske Institut under ledelse af direktør Knut Ødegaard.

Anden ”undervisning” gives i form af organiserede diskussioner i forbindelse med afholdelse af faglige foredrag. Disse kan deles op i to kategorier.

Den ene er foredrag af forskere som Instituttet har inviteret til Athen, og hvor de efterfølgende diskussioner i det internationalt faglige miljø ofte har givet foredragsholderen ny inspiration eller anledning til genovervejelser af teorier.

Den anden er de diskussioner, som følger efter de uformelle Holberg-seminarer, hvor Instituttets stipendiater fremlægger de projekter de er i gang med, og hvad de har opnået gennem deres ophold i Athen.

Instituttet organiserer hvert år i forbindelse med årsmødet i april ekskursioner for de indbudte danske deltagere.

2004: Endagekskursion til Marathon bl.a. med tema ”forberedelse til OL” (Erik Hallager og Jesper Tae Jensen)

2005: Endagekskursion til de græsk-danske udgravninger af det antikke Kalydon (Søren Dietz og Jesper Tae Jensen)

2006: Todagesekskursion til Kreta, med fremvisning af Heraklion-museet, Knossos-paladset og de græsk-svenske udgravninger af det minoiske Kydonia i Khania. (Erik og Birgitta P. Hallager)

Fra seminaret "Early Christianity in Roman Athens".

Stipendiemuligheder

Ny Carlsbergfondet

I perioden 2004–2006 har Ny Carlsbergfondet årligt stillet et beløb på 175.000 kr. til rådighed for stipendieuddelinger ved det Danske Institut. Stipendierne kan enten bestå af frit ophold ved Institutet eller i påtrængende tilfælde frit ophold suppleret med et mindre beløb til delvis dækning af rejse og opholdsudgifter. Stipendierne uddeles to gange om året af bestyrelsen for Det Danske Institut.

I begyndelsen uddeltes stipendierne til danske videnskabsmænd og kunstnere, men siden 2005 blev det præciseret, at stipendierne i overensstemmelse med Ny Carlsbergfondets fundats kun måtte anvendes inden for emnerne arkæologi og kunst.

Andre muligheder for stipendier

Institutet arbejder i øjeblikket på at søge flere stipendiemuligheder, ligesom man er ved at undersøge muligheden for et samarbejde med fonde, der traditionelt støtter humanistisk forskning.

Specialestuderende

I et forsøg på at dreje mere af den hjemlige forskning over mod græsk-relaterede emner og for at gøre disse studier så kvalificerede som muligt, besluttede bestyrelsen på et tidligt tidspunkt, at specialestuderende med emner inden for græske forhold kan tildeles frit ophold i op til to måneder i gæstelejligheden, Parthenons 22. Udgifterne hertil har hidtil været afholdt af Institutets annuum, men også på dette område arbejdes der på at skaffe stipendiemidler.

Servicefunktioner

I perioden 2004–2006 har Institutttet været behjælpelig med at arrangere rejser, frikort m.m. i forbindelse med ekskursioner for danske undervisningsinstitutioner, primært gymnasium og HF skoler. Det har været højt prioriteret at give disse grupper rundvisning på Institutttet og fortælle om Institutttets virke.

Gruppers besøg på Institutttet

2004

- 8. marts, Vordingborg Gymnasium
- 15. marts, Tårnby Gymnasium
- 29. marts, Bornholms Gymnasium
- 21. september, Østre Borgerdyd Gymnasium

2005

- 16. februar, Gladsaxe Gymnasium
- 17. marts, Handelshøjskole fra Færøerne
- 4. april, Ringsted Gymnasium
- 11. april, gruppebesøg under ledelse af pastor Britt Haarløv
- 7. maj, Padborg Gymnasium – foredrag ved Jesper Tae Jensen
- 12. oktober, Østre Borgerdyd Gymnasium
- 17. november, Sønderborg Handelsskole

2006

- 14. marts, Roskilde Katedralskole
- 21. marts, Nørre Gymnasium
- 23. marts, Ribe Gymnasium
- 30. marts, Marselisborg Gymnasium
- 12. april, Hjørring Gymnasium
- 20. april, gruppe af fynske borgmestre og embedsmænd
- 8. september, Ældrehøjskole

9. oktober, Østre Borgerdyd Gymnasium

11. oktober, Helsingør Gymnasium

Service til ovenstående og til følgende institutioner og enkeltpersoner

Ny Carlsberg Glyptoteket

Nationalmuseet

Københavns Universitet

Aarhus Universitet

Aalborg Universitetscenter

Syddansk Universitet

Helsinge Gymnasium

Nordjyllands Erhvervsakademi

University of Crete

Ribe Kunstmuseum

Kulturafdelingen Ambassaden

Eierbys Historiske Rejsemål (Ivar Gjørup)

Risskov Gymnasium

Knud Tandrup, Danfoss E.P.E.

Rolf Hesse, statsautoriseret translator (græsk)

Solvejg Hansen, stud.mag. KU

Walter Gauss, Austrian School

Eva Rystedt, Lunds Universitet

Niklas Hillbom, Lunds Universitet

Pontus Hellström, Stockholm

Poul Pedersen, lektor SDU

Iphigenia Tournavitou, Volos Universitet

Niels Hannestad, AU

Adam Schwartz, KU

Vinnie Nørskov, AU (bøger)

Annette Rathje KU (bøger)

John Lund, Nationalmuseet

Professor Tsilaga (om national arv)

Evi Gatou, Athens Universitet

Dr. Tsigakou, Benakimuseet

PD Dr. Heide Frielinghaus, Regensburg

Jacob Isager, Ali Pasha bog ill.

Jan Jakob Floryan, DR

Else Boelskifte, Jyllandsposten
Jane Fejfer, KU (foto)
Lutz Klassen, Moesgård Museum
Søren Kløft

Det Danske Institut har i en periode i 2005–6 overtaget en af ambassadens funktioner, ved at organisere besøg for danske skoler – mest gymnasier, men også handelsskoler og pædagogseminarer – på græske gymnasier, børnehaver og SOS Børneby etc. Eleverne har her fulgt undervisningen i emner, der svarer til dem de har i Danmark, f.eks. oldgræsk, matematik og engelsk. Man ansøger via en speciel afdeling i det græske undervisningsministerium:

Dronninglund Gymnasium
Vinde Helsing Gymnasium
Jydsk Pædagogisk Seminarium
Odsherreds Gymnasium
Sjællandsskolen
Vejle Gymnasium
Sønderborg Gymnasium
Sønderborg Handelsgymnasium
Tornbjerg Gymnasium
Marie Kruses Skole

I 2004–2006 har Instituttet ansøgt det græske kulturministerium om særlig tilladelse til at vise rundt på de arkæologiske museer og områder til nedenstående: Jesper Tae Jensen, Erik Hallager, Birgitta P. Hallager, Annette Højen Sørensen, Ivar Gjørup, professorer fra Københavns, Aarhus, og Syddansk Universitet, Århus Arkitektskole, Kunstakademiets Arkitektskole. Antikkens Venner, Klassikerforeningen samt gymnasielærere fra følgende undervisningsinstitutioner: Aalborghus Gymnasium, Borupgaard Gymnasium, Dronninglund Gymnasium, Duborgskolen i Flensborg, Esbjerg Handelskole, Gladsaxe Gymnasium, Hadsten Gymnasium, Helsingør Gymnasium, Herning Gymnasium, Hobro Gymnasium, Høng Gymnasium, Ishøj Amtsgymnasium, Kalundborg Gymnasium, Maribo Gymnasium, Marselisborg Gymnasium, Odense Katedralskole, Virum Gymnasium, Rødkilde Amtsgymnasium, Silkeborg Gymnasium, Skive Gymnasium, Solrød Gymnasium og Thisted Gymnasium.

Instituttet har ligeledes formidlet ansøgninger om tilladelse til at studere eller fotografere arkæologiske fund på græske museer og udgravninger med henblik på publicering samt assisteret ved bestilling af fotografier af genstande på de græske museer samt ansøgt om særlig tilladelse til optagelse af video på arkæologiske områder.

Til alle forskere og studerende, som har haft behov for det, har Instituttet skaffet tilladelser til at disse kunne anvende de udenlandske skolars forskningsbiblioteker, på primært Den Amerikanske, Britiske og Franske Skole samt Det Tyske Institut.

I andre tilfælde har Instituttet været danske forskere og studerende behjælpelig med at ”spore” fund fra gamle udgravninger, med at fremskaffe græske faglige publikationer eller med at skaffe tilladelser til at benytte græske fagbiblioteker.

Før PowerPoint-fremviser blev hver mands eje har Det Danske Institut i 2004 og 2005 ofte stillet sin projektor til rådighed for andre udenlandske institutioner i Athen.

I adskillige tilfælde har Instituttet ligeledes været græske studerende, forskere og institutioner behjælpelige med kontakter til danske institutioner og med oplysninger om danske forhold inden for undervisnings- forsknings- og kultursektorene.

Medlemmer af Det Danske Institut i Athen kan få udstedt et kort, som giver fri adgang til arkæologiske museer og udgravningspladser. Sådanne kort er udstedt til hovedparten af de personer der har fået tildelt ophold på Instituttet samt til en række danske forskere, skolelærere og studerende, som har været på studieophold uden for Instituttets regi.

Hjemmeside

Instituttets hjemmeside, www.diathens.com holdes løbende opdateret. Her findes der oplysninger om Instituttet og dets personale, bestyrelse, feltprojekter, publikationer samt aktuelle og tidligere arrangementer. På hjemmesiden finder man også vejledning vedr. guidetilladelser og ansøgninger om frikort. Hjemmesiden indeholder desuden praktiske oplysninger om stipendiemuligheder, Instituttets gæstehuse og ansøg-

ningsskemaer. Derudover forsøger vi at holde interesserede orienteret om de græske museers åbningstider, om hvilke museer der midlertidigt er lukket, ligesom man kan finde en række praktiske oplysninger om Athen og Grækenland samt mange nyttige links til andre institutter, biblioteker, kulturinstitutioner m.m.

Nyhedsbreve

I perioden 2004–2006 har Instituttet udsendt nyhedsbreve med oplysninger om faglige kongresser, særudstillinger, ændring af åbningstider på museer og udgravninger samt andre praktiske oplysninger til en lang række institutioner og enkeltpersoner i Danmark.

Besøgende i gæstehusene

Instituttet har i perioden 2004–2006 haft ca. 200 besøgende boende i gæstehuset Herefondos 12 og gæstelejligheden i Parthenonos 22. I det omfang lejligheder og værelser ikke har været beboet af stipendiater har Instituttet ofte stillet dem til rådighed for studerende og forskere fra de andre udenlandske skoler og institutter.

Besøgende i Herefondos 12

Forskere

Arkitekt Michael Asgaard Andersen, psykolog Libby Arcel, klassisk arkæolog Maria Berg Briese, lektor i religion og oldtidskundskab, cand.mag. Leif Bruun, adjunkt i klassisk arkæologi Anne Marie Carstens, B.A. i teatervidenskab Lisa Clemensen, ph.d.-stipendiat Christian Dahl, klassisk arkæolog Jonas Eiring, prof. i teologi Troels Engberg-Pedersen, ph.d.-stipendiat Birgitte Eskildsen, seniorforsker i litteraturhistorie Inga Gammel, kulturattaché Panagiota Goula, praktikanter, stud.mag. i nygræsk Tanja Grabbert, klassisk arkæolog Margrethe Hahn, stud.mag. i klassisk arkæologi Søren Handberg, klassisk arkæolog Sachiko Mayerhofer Hemmi og mag.art. Mikkel Mayerhofer, adjunkt George Hinge, ph.d.-stipendiat Kristina Winter Jacobsen, ph.d.-stipendiat Jesper Tae Jensen, arkæolog Pernille Bangsgaard Jensen, professor dr.phil. Minna Skafte Jensen, lektor i filosofi Thomas Johansen, lektor, cand.mag. Poul-Erik Kluge, klassisk arkæolog John Lund, lektor i historie og engelsk Kurt Lyhne, ph.d.-stipendiat Jesper M. Madsen, studerende Jakob Melander og Camilla Schneekloth, klassisk arkæolog Torben Melander, arkitekt Lars Frank Nielsen, lektor i nygræsk Lars Nørgaard, ph.d. i nygræsk Birgit Olsen, ph.d.-stipendiat Bjørn Paarmann, ph.d.-stipendiat Sandrine Paarmann, lektor i nygræsk historie Mogens Pelt, forskningslektor i historie Susanne W.

Rasmussen, sognepræst Hanne Rosenberg, arkitekt Nicolai Rostrup, sognepræst Keld Schelander, cand.mag. i nygræsk Christina Skartved, arkitekt Monika Thon, ph.d. i nygræsk Peter Vejleskov, lektor i oldtidskundskab Agnethe Vestentoft, studielektor i klassisk filologi Carsten Weber, ph.d.-stipendiat Trine Willert, speciallæge, dr.med. Anne-Marie Worm, lektor emeritus Erik Worm, samt forskere fra Det Svenske Institut.

Kunstnere

Billedkunstner Kirsten Lone Andersen, musiker Charlotte Andersson, musiker Hanne Askou, forfatter Thomas Boberg, forfatter Ib Ivar Dahl, billedkunstner Mona Dam, billedkunstner Karen Degett, billedkunstner Claus Englund, musiker Pia Kaufmanas, musiker Henrik Bo Hansen, billedkunstner Gunnar K. Hansen, billedkunstner Nanna Lysholt Hansen, billedkunststuderende Liv Heckmann, forfatter og filminstruktør Steen Johansen, billedkunstner Birthe Kjærsgaard, billedkunstner og projektleder Siri Kvitvik, billedkunstner Karin Birgitte Lund, billedkunstner Jytte Loehr, billedkunstner Kirsten Mus og Jørgen Hedemann, billedkunstner Birte Ohsten, fotograf Mette Perregaard, billedhugger Misja Rasmussen, musiker Berit Juul Rasmussen, billedkunstner Marianne Ring, billedkunstner Ellen Rohde, billedkunstner Vivian Rose, billedhugger Jette Vohlert og arkitekt Niels Vium.

Besøgende i Parthenonos 22

Specialestuderende

Julie Andersen (nygræsk, græsk og latin, slavisk), Brian Andreasen (nordisk sprog og litt. og græsk), Anja Czepluch (oldtidskundskab), Jacob Fink (klassisk græsk), Rikke Forsberg (klassisk filologi), Tanja Grabbert (nygræsk), Martin Harbsmeier (klassisk græsk), Mette Catharina Hermannsen (klassisk arkæologi), Konstantin Kitsais-Jørgensen (klassisk arkæologi), Søren Kroer (jura), Marcel Lysgaard Lech (klassisk græsk), Sarah Lærkeborg (klassisk arkæologi), Michael Mostrup (nygræsk), Søren P. Nielsen (klassisk græsk), Christina Pontoppidan (retorik), Niels Ladefoged Rasmussen (historie), Stine

Schierup (klassisk arkæologi), Ditte Schwartz (klassisk græsk), Camilla Sondrup (klassisk arkæologi), Elin Vanting (klassisk arkæologi).

Øvrige i Parthenonos 22

Skuespiller Nastja Arcel, studerende Rikke Schou Berg, professor Sylvie le Bohec, billedkunstner Birthe Branner, studerende Hadrien Bru, Centre for Textile Research 7 personer, cand.mag. i nygræsk Hanne Christiansen, ph.d.-stipendiat Jonas Dahl, psykolog Søren Diederichsen, Dr. Michimasa Doi, ph.d.-stipendiat Birgitte Eskildsen, mag.art. Ditte Zink Kaasgaard Falb, studerende Nikolaj Findanis, professor Niels Ole Finnemann, arkæolog Margarita Gleba, kulturattache Panagiota Goula, Dr. Marta Guzowska, cand.mag. i nygræsk Ingelise Grünewald, studerende Allan Hansen, studerende Anne Sofie Hjermov, studerende Claus Hurup, klassisk arkæolog Mette Hvelplund, lektor Nicoletta Isar, ph.d.-stipendiat Jesper Tae Jensen, ph.d.-stipendiat Karin Johansson, billedkunstner Jytte Loehr, billedkunstner Birthe Kjærsgaard, klassisk arkæolog John Lund, præst Anna Mejlhede, billedkunstner Kirsten Mus og Jørgen Hedemann, lektor Tønnes Becker Nielsen, praktikant Anja Nord, studerende Fredrik Olson, grafisk designer Sandra Parment, professor Constantine E. Passaris, fotograf Mette Perregaard, studerende Rikke Lund Petersen, studerende Bilyana Petkova, klassisk arkæolog Mette Schaldemose, studerende Hanne Uhre Schmidt, cand.mag i nygræsk Christina Skartved, lektor i oldtidskundskab Morten Stenbæk, studerende Signe Straagaard, studerende Lasse Sørensen, Katerina Tsalapatis (klassisk arkæologi), Ph.d.-stipendiat Annette Højen Sørensen, billedkunstner Kurt Tegtmeier, studerende Bengerd Juul Thorsen, studerende Steen Thøgersen, smykkekunstner Georgios Toliass, studerende Susanna De Victa, studerende Marek Wękowski, og gæster fra Det Norske Institut, Det Svenske Institut, Det Canadiske Institut, Det Tyske Arkæologiske Institut og Den Franske Arkæologiske Skole.

Blandt Instituttets øvrige besøgende kan nævnes

Sigrid Deger-Jalkotzy,
Veronika M.-Leon
Hans Grunnet
Olav Haugland

Erik Holm
Åke Eriksson
Klaus Frisman
Bente Tsialis
Konstantinos Themelis
Lefteris Platon
Barbara & Wolf-Dietrich Niemeier
Colin Macdonald
Georgos Rethymnotakis
Nanno Marinatos
Tom Brogan
Michael Wedde
Lotte & Kristian Jeppesen
Henrik & Karin Holmboe
Inge & Peder Mortensen
Ole Thomsen
Niels Henrik Sliben
Birte & Jørgen Schou-Christensen
Carl-Gustaf Styrenius
Bjørn & Jeannette Forsén
David Blackman
John Hale
Elsebeth & Torben Kornbech-Rasmussen
Pernille S.B. Andersen
Birgitte & Bertel Haarder
Jens Peter Jacobsen
Steffen Smith
Stig Miss
Kirsten Lone Andersen
Niels Ohrt
Signe & Jacob Isager
Kristian Kristiansen
Helle Vandkilde
Flemming Højlund
Poul Pedersen
Ivar Gjørup
Maria Andreadaki-Vlasaki
Eleni Korka
Maria Pandou

Michalis Contouris
Georgos Vavouranakis
Tom Flemming Nielsen
Rudolf Straarup
Bodil & Otto Steen Due
Marie Louise Nosch
Lise & Niels Hannestad
Vincent Gabrielsen
Jette Christiansen & Hans Edvard Nørregaard-Nielsen
Robin Hägg
Peter Brandes & Maja Lisa Engelhardt

KRONIK

Asklepios-helligdommen på
sydskrænten af Athens
Akropolis
– det genfundne tempel

af *Jesper Tae Jensen*

I antikkens Grækenland fandtes der i hundredvis af små og store lægehelligdomme, hvor grækerne tilbad mange forskellige helbredelsesguder og helbredelsesheroer. De to mest kendte og største var Asklepios-helligdommene i Epidauros på Peloponnes og på øen Kos ud for Lilleasiens vestkyst. Disse lægehelligdomme fungerede som antikkens sygehuse. Hér kunne datidens mennesker blive helbredt for deres sygdomme og lidelser. Lægeguden Asklepios kom efterhånden i klassisk tid til at overskygge alle andre helbredelsesguder og helbredelsesheroer i popularitet. En vigtigt grund var, at man opfattede Asklepios som umiddelbart nærværende og mente, han åbenbarede sig direkte for det enkelte individ. Han skulle derfor siden blive en af kristendommens største "fjender" i dens kamp mod hedenskaben.

Lægeguden havde helligdomme overalt i Middelhavsverdenen, og især helligdommen i Epidauros var yderst aktiv i udbredelsen af Asklepioskulten. Den 17. eller 18. dag i måneden Boedromion i år 420/19 f.Kr. ankom kulten til Athen direkte fra Epidauros. Det skete højst sandsynlig pga. den spændte politiske situation under den Peloponnesiske Krig (431–404 f.Kr.), hvor bystaterne Athen og Sparta var i krig mod hinanden. Athenæerne havde brug for et brohoved til Peloponnes, og derfor allierede de sig med Epidauros, som lå strategisk godt, hvis Athen skulle invadere Sparta. Som tak indførte athenæerne guden Asklepios til Athen og gav ham en helligdom på sydsiden af Akropolis lige under en af bystatens vigtigste bygninger, Parthenon. Desuden fik Asklepios tildelt den store ære at blive indviet i de Eleusinske Mysterier, og han fik sin egen fest kaldet Asklepieia. Indtil da havde der ikke været nogen anden guddom end Herakles, der var blevet indviet i disse mysterier, så dette træk viser, hvor vigtigt det var for Athen at vise Epidauros' gud al ære og respekt. Asklepios' ankomst til Athen var nøje planlagt: Han ankom med sine præster fra Epidauros midt under den store fest for Demeter og hendes datter Kore. Det var én af Athens vigtigste fester, og senere blev denne dag ganske enkelt

Asklepios-helligdommen set fra Akropolis.

kaldt Epidauria. Denne gestus viser endnu engang, hvor stor betydning athenæerne tillagde deres forhold til Epidauros. Den hidtidige opfattelse i forskningen har været, at Asklepios blev hentet fra Epidauros, fordi Athens egne lægekulter ikke kunne forhindre pesten i at sprede sig i årene 430–426 f.Kr., men som Bronwen Wickkiser logisk og overbevisende fremfører i sin afhandling fra 2003, kunne de syge athenære ikke vente seks-ti år på at blive helbredt.

Asklepios-helligdommen i Athen blev utrolig populær, og den fungerede derfor også uafbrudt fra grundlæggelsen i 420/19 f.Kr. til slutningen af det 4. årh. e.Kr. Helligdommen blev sidenhen i midten af det 6. årh. e.Kr. genindviet til Hagioi Anargyroi, dvs. “De hellige Læger”.

Helligdommens udgravningshistorie

Først med det Græske Arkæologiske Selskabs udgravningskampagne fra april 1876 til juni 1877 så Asklepios-helligdommen på sydskrænten af Athens Akropolis atter dagens lys efter mange hundrede års mørke. Det Græske Arkæologiske Selskab udgravede hele sydskræntens øvre terrasse, der i syd afgrænses af Eumenes II's lange søjlehal, mens den ligger klemmt mellem Herodes Attikus' Odeion i vest og Dionysos-teatrets

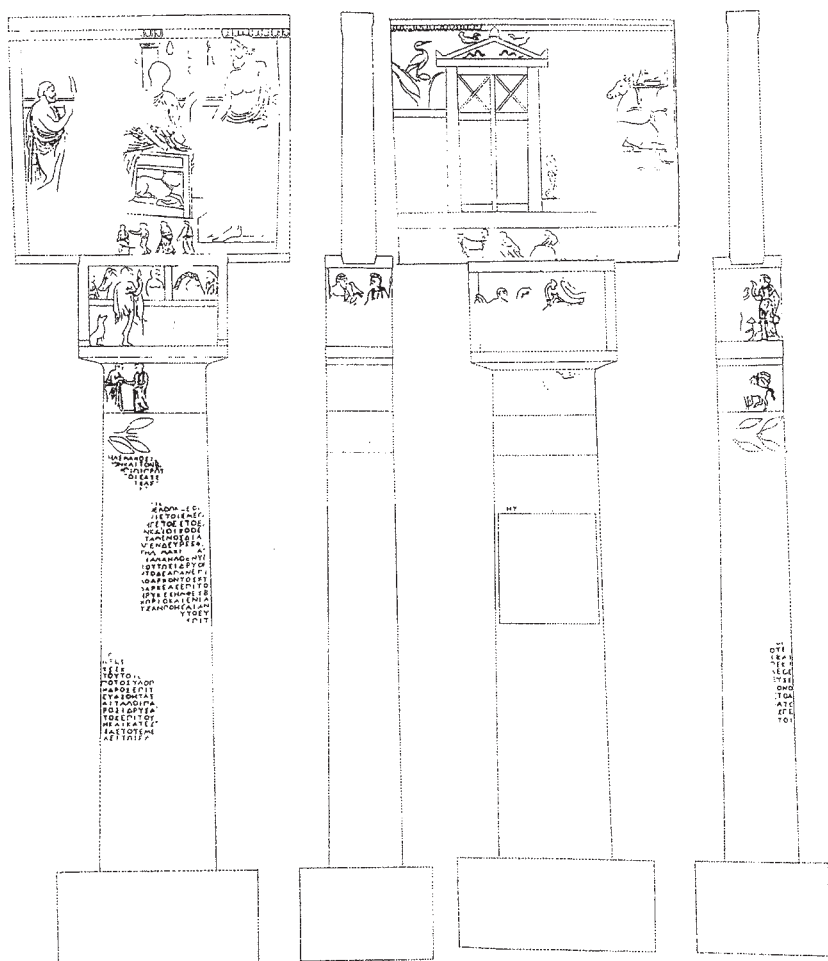
øvre støttemur i øst. Den er opdelt i tre mindre terrasser (vest-, midter- og østterrassen), der skråner fra vest ned mod øst. Udgravningskampagnen viste, at Asklepios-helligdommen fra år 300/299 f.Kr. lå på østterrassen. Desværre nåede Det Græske Arkæologiske Selskabs udgravning af området ikke i bund, og endnu er der mange ubesvarede spørgsmål omkring helligdommens arkitektur: Hvor lå den oprindelige helligdom, der blev grundlagt af privatpersonen Telemachos i 420/19 f.Kr.? Stod den på midterterrassen, eller har den hele tiden været placeret på østterrassen? Hvad skete der med det oprindelige klassiske tempel? Lå templet under fundamentet af det bevarede hellenistiske og romerske tempel, eller lå det et helt andet sted?

Telemachos-monumentet og dets indskrift

Det var den italienske arkæolog Luigi Beschi, der i 1967 som den første rekonstruerede Telemachos-monumentet korrekt fra *membra disecta*, ”de spredte brudstykker”. Takket være hans enestående arbejde er vi nu i stand til at forklare Asklepios-helligdommens arkitektoniske udvikling.

Det er ikke min mening at gennemgå hele Telemachos-monumentet i detaljer, men blot at gentage den del af indskriften, der omhandler den arkitektoniske udvikling af helligdommen. Ifølge Telemachos-monumentets indskrift skete der følgende begivenheder i helligdommens første ni år:

420 f.Kr.	Telemachos etablerede helligdommen og opstillede et alter til Asklepios, Hygieia og Asklepiadai... Asklepios' døtre...og således var hele helligdommen udlagt da Astyphilos fra Kydantidai var arkont
419/8 f.Kr.	Da Archeas var arkont, strides Kerykerne om landet og forhindrede nogle handlinger
418/7 f.Kr.	Da Antiphon var arkont (gået tabt i en lakune)
417/6 f.Kr.	Da Euphemos var arkont (gået tabt i en lakune)
416/5 f.Kr.	(gået tabt i en lakune)
415/4 f.Kr.	Da Charias var arkont, blev der bygget en helligdomsmur, der begyndte fra en træportbygning
414/3 f.Kr.	Da Teisandras var arkont, blev træportbygningen genopbygget, og resten af helligdommen blev færdiggjort

Tegning af Telemachos-monumentet efter L. Beschi 2002, *ASAtene* 80, 23, fig. 7.

- 413/2 f.Kr. Da Kleokritos var arkont, blev helligdommen beplantet, og han udlagde og pyntede hele helligdommen
- 412/1 f.Kr. Da Kallias fra Skambonidai var arkont (gået tabt i en lakune)

Indskriften fortæller, at Telemachos opstillede et alter og grundlagde helligdommen i 420/19 f.Kr. Der blev bygget en portbygning i træ i 415/4 f.Kr., samtidig med at helligdomsmuren blev rejst. Denne portbygning var åbenbart i så dårlig stand, at den allerede i 414/3 f.Kr. skul-

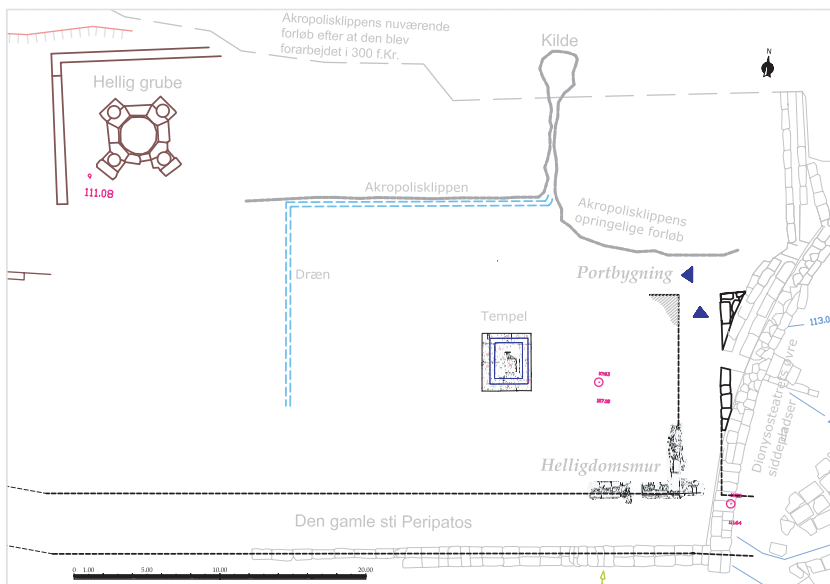

Asklepios-helligdommen set fra øst.

le repareres sammen med en anden træport. Selv om det ikke er helt klart, hvad der nøjagtigt skete i årene mellem 418/7 og 416/5 f.Kr., må templet have været opført i denne periode, da det ikke nævnes senere i indskriften. I templet stod kultstatuen, og det var dermed den mest prestigefyldte bygning i helligdommen. Derfor må den også have været nævnt i indskriften. Alle helligdommens hovedbygninger var færdigbyggede i 414/3 f.Kr., og det var kun underordnede detaljer, der manglede at blive færdiggjort såsom dekorationen af helligdommen og beplantningen af træer det efterfølgende år. Templet første konstruktionsfase kan derfor dateres til et af de arkontnavne, der nævnes i årene 418/7 til 416/5 f.Kr.

Det klassiske tempel

I 2004 påbegyndte arkitekt Michaelis Lefantzis og jeg et grundigt studie af alle de arkitekturfragmenter, der endnu i dag ligger spredt ud over store dele af den lange øvre terrasse på sydskrænten af Athens Akropolis. Vi undersøgte især fundamentet af helligdommens alter, der allerede var blevet genudgravet (eller nærmere rensat) af Det Græske

Grundplan af Asklepios-helligdommen fra 420-350 f.kr.

Antikvitetsvæsen under ledelse af Petros Kalligas og Vanda Papaefthymiou i 2001 og 2002. Denne udgravning skulle vise sig at blive afgørende for vores anstrengelser, da vi opdagede, at fundamentet ikke stammer fra et alter, men fra et tempel. Templet er afgørende for forståelsen af Asklepios-helligdommens arkitektoniske udvikling, og hvis man analyserer den korrekt, kan denne lille bygning løse mange af de gåder, der endnu er forbundet med ikke blot Asklepios-helligdommen på sydskrænten af Athens Akropolis, men også med moderhelligdommen i Epidauros.

Fundamentet ligger ca. 16 m. syd for Akropolis-klippen og 15 m. øst for Dionysos-teatrets øvre støttemur og dermed på østterrassen. Det nuværende fundament måler 3,40 x 5,80 meter og stammer fra templets fjerde og sidste konstruktionsfase. Fundamentet har været langt større og kun 15 af disse blokke ligger i dag på deres oprindelige plads. De tre tidligere fasers fundament er ens og måler 3,40 x 3,10 meter. De består alle af 10 kalkstensblokke. Kun fundamentet af de to første konstruktionsfaser er bevaret, men vi har tilstrækkelig med kalkstens- og marmorblokke fra den tredje konstruktionsfase til at kunne lave en komplet rekonstruktion af templet.

Templet har haft to trin, hvorpå der stod fire rektangulære hjørne-

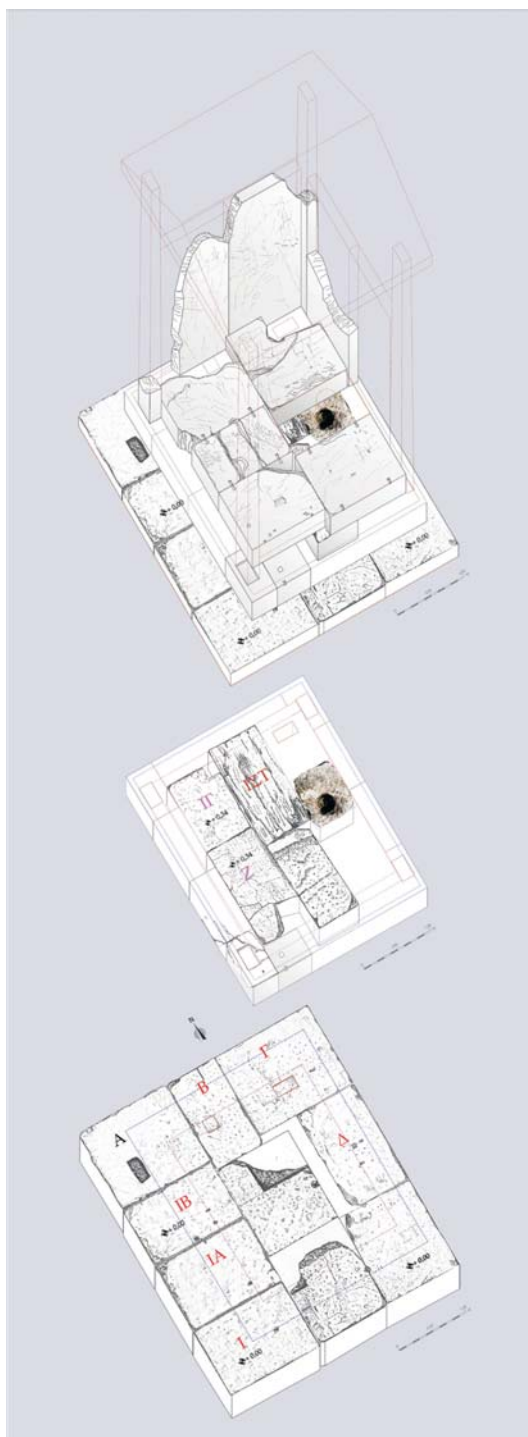
Grundplan af fundamentet fra konstruktionsfase IV.

piller, der parvis holder sammen på to ortostatsblokke med undtagelse af fronten, der har været udstyret med en dobbeltdør. Oven på de parvis høje og tynde ortostatsblokke, der udgør de to sidevægge og bagvæggen, lå en horisontal bjælke, der er fastgjort til hjørnepillerne med dyvler. Hvordan væggene er fortsat fra den horisontale bjælke og op til taget, er uvist, men bagenden af gavlens trekantede topstykke er bevaret. Det gør os i stand til at rekonstruere de to gavle og beregne, at templet har været ca. 3 meter højt.

Som det ses på rekonstruktionen s. 85, ligner templet fuldstændig det tempel, der er afbildet på fronsiden af Telemachos-monumentets toprelief s. 80. Tidligere har forskere ment, at den bygning, der er afbildet på relieffet, ikke var et tempel, men en portbygning. Da Telemachos-monumentet var blevet opstillet i helligdommen for bl.a. at ære privatmanden Telemachos for at have været en af hovedaktørerne bag indførelsen af Asklepioskulten, ville athenæerne næppe have ladet en portbygning afbilde på hans æresmonument. Det ville snarere have været den mest prestigefyldte bygning i helligdommen - nemlig det første tempel fra årene mellem 418/7 og 416/5 f.Kr., som Telemachos havde lod bygge og betalte.

Fra udgravningen i 2001-2002 kan det konstateres, at templet

Rekonstruktion af templet i konstruktionsfase III med fundamentet, 1. trin og 2. trin med overbygningen.

Det rekonstruerede Asklepiostempel.

brændte ned omkring 400 f.Kr. Udskæringer i klippen til det nye fundament viser, at fundament fra konstruktionsfase II blev flyttet ca. 45 cm mod nord og 35 cm mod øst. I midten af det 4. årh. f.Kr. blev templet imidlertid revet ned, og der blev bygget et nyt stentempel som en tro kopi af de to foregående, der havde været i træ. Det kan udledes af, at templet afbildet på Telemachos-monumentet ligner templet fra konstruktionsfase III, selv om det monument er dateret før denne konstruktionsfase. Den byggeteknik, der er brugt til at forbinde arkitekturelementene til det tredje tempel, viser, at templet er direkte overført fra træ til sten. Templet blev formodentlig brændt af den romerske feltherre Sulla i 86 f.Kr., og en indskrift fortæller tilmed, at det blev repareret i 51/50 f.Kr. af en vis Diokles. Det oplyses, at han reparerede et gammelt tempel (*archaios naós*) og et tempel (*naós*), hvilket betyder, at helligdommen havde to templer. Dermed lå det klassiske tempel ikke under fundamentet fra det hellenistiske og romerske tempel, men har hele tiden været placeret hér på østterrassen. Senere udvidede Marcus Agrippa templet, men hvordan dets endelige udformning i konstruktionsfase IV har set ud, kan ikke bestemmes på nuværende tidspunkt. Templet er helt unikt i den græske arkitekturhistorie. Eftersom

Asklepioskulten kom fra Epidauros, er det også Epidauros, inspirationen til bygningen stammer fra. Den ældste bygning i moderhelligdommen er Bygning E, som ifølge den græske arkæolog Vassilis Lambrinoudakis skal dateres til omkring 480 f.Kr. Denne lille firkantede bygnings fundament har nøjagtig samme mål som vores tempel. Det tyder på, at det er en nøjagtig kopi af det første Asklepiostempel i Epidauros. Desværre er der ikke mere bevaret end fundamentet af templet i Epidauros, men med Michaelis Lefantzis' og min rekonstruktion ved vi nu, hvordan templet i Epidauros har set ud.

Fundet af det lille tempel i Athen viser dermed, at athenæerne ikke blot indførte Asklepios til Athen, men ligeledes opførte en tro kopi af hans bolig fra Epidauros, og at hans helligdom lige fra begyndelsen i 420/19 f.Kr. har ligget på østterrassen ved sydskrænten af Athens Akropolis.

Litteratur:

Aleshire, S.B. 1989. *The Athenian Asklepieion: the People, their Dedications, and the Inventories*. Amsterdam.

Beschi, L. 1967-68a [1969]. 'Il monumento di Telemachos: fondatore dell'Asclepieion ateniese,' *ASAtene* 45-46 (n.s. 29-30), 381-436.

Beschi, L. 1982. 'Il rilievo di Telemachos ricompletato,' *AAA* 15: 31-43.

Lefantzis, M. & J. Tae Jensen. Under udgivelse. 'The Athenian Asklepieion on the South Slope of Akropolis: Early Development, ca. 420-360 BC,' i *Aspects of Ancient Greek Cult: Context, Ritual and Iconography* (Aarhus Studies in Mediterranean Antiquity 8), J. Tae Jensen, G. Hinge, P. Schultz & B. Wickkiser (eds.), Aarhus.

Riethmüller, J. 2005. *Asklepios: Heiligtümer und Kulte. Studien zu antiken Heiligtümern* 1. Heidelberg.

Wickkiser, B. 2003. *The Appeal of Asklepios and the Politics of Healing in the Greco-Roman World*, Ph.d.-afhandling, University of Texas at Austin.

Jeg retter en stor tak til arkitekt, Dr. Michaelis Lefantzis for at have givet mig adgang til materialet i Asklepioshelligdommen på sydsiden af Athens Akropolis og for hans samarbejde med alle tegninger, planer, rekonstruktioner og billedmaterialet. Endvidere takker jeg Direktør for det 1. Eforat for Forhistoriske og Klassiske Antikviteter, Dr. Alexandros D. Mantis, og de to tidligere direktører ved det 1. Eforat, Dr. Alkestis Chroremi-Spetsieri og Dr. Petros Kalligas for ligeledes at have givet mig adgang til at studere arkitekturdelen i Asklepioshelligdommen. Endelig rettes der som altid en stor tak til min ven, lektor, ph.d. George Hinge, Institut for Sprog, Litteratur og Kultur, Aarhus Universitet, for at have forbedret mit sprog. Medmindre der står andet, er alle

tegninger, fotografier og rekonstruktioner udført af M. Lefantzis og J. Tae Jensen. Alle fejl, der end måtte være, er selvfølgelig mine egne.

Udsendt september 2007
lay-out Erik Hallager
Printed at Clemenstrykkeriet
Denmark